

Publicació
de Rosa Sensat

Juny 1992

PERSPECTIVA ESCOLAR 166

100

Mesures
per millorar
l'escola

P E R S P E C T I V A
E S C O L A R I 6 6

Edició i Administració:
a.a.p.s.a. Rosa Sensat
Còrsega 271, Tel. 237 07 01
08008 Barcelona

Consell de Redacció:
Anna Agenjo, Rosa Carrió,
Mercè Comas, Biel Dalmau,
Mercè Fluvià, Pere Fortuny,
Montserrat Galicia, Marta Mata,
Carme Ortoll

Director:
Jordi Tomàs

Secretària de Redacció:
Carme Suaz

Disseny gràfic i coberta:
Vilaseca/Altarriba

Il·lustració coberta:
Cesc

Fotocomposició:
Sistemcomp, S.A.

Impressió:
Impre-Rapid, S.A.

Subscripcions i distribució llibreries:
a.a.p.s.a. Rosa Sensat

Dipòsit legal:
B. 2090-1075-ISSN: 0210-2331

Subscripció anual:
4.900 ptes.— P.V.P. 600 ptes.

Monogràfic:

**100 Mesures per millorar
l'escola a Catalunya**

Cent mesures per millorar l'Ensenyament de Catalunya. <i>FMRP</i>	1
Crònica (apòcrifa) d'un Congrés de futur. <i>Ignasi Riera</i>	3
Paisatge després d'un Congrés. <i>Jaume Cela</i>	7
Del Projecte 100 Mesures al Congrés de Renovació Pedagògica. <i>FMRP</i>	13
Ara fa deu anys. <i>Jordi Maduell</i>	14
Una nova professionalitat docent. <i>Jesús Viñas i Cirera</i>	18
El paper de la Universitat en la reflexió i acció sobre la qualitat de l'ensenyança. <i>C. Coll, M. Miras, I. Solé</i>	20
Moviments de Renovació i qualitat de l'educació. <i>Jaume Aguilar i Vallès</i>	25
Participació dels ensenyants i qualitat educativa. <i>Maria Villalta Morro</i>	27
Model administratiu i qualitat educativa. <i>Jesús Rul i Gargallo</i>	30
La investigació pedagògica i l'acció per a la qualitat educativa. <i>A. Zabala</i>	35
Els cercles de qualitat: una estratègia per a la renovació pedagògica. <i>Joan Domènech i Francesch</i>	37
Els indicadors de la qualitat educativa. <i>Joan Mestre</i>	46
Exercicis de participació. <i>FMRP</i>	55

Cent Mesures per millorar l'Ensenyament de Catalunya*

En aquest monogràfic especial expliquem el Projecte que, des de ja fa més d'un any, els Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya han proposat al conjunt de la Comunitat Educativa. Es tracta, com veureu, d'un projecte ambiciós, engrescador, possible, però també, i no ho hem d'amagar, difícil.

Presentem el projecte a partir de materials diversos que, amb el propòsit d'orientar la vostra lectura, expliquem a continuació.

Imaginem-nos en primer lloc que han passat ja quatre anys i que som al 24 d'abril de 1996. Teniu a les vostres mans dos articles de ficció, que us situaran l'endemà de la celebració d'un Congrés de Renovació Pedagògica. La seva lectura pot resultar colpidora per a molts. Tanmateix, ens pot invitar, d'entrada, a la reflexió prospectiva. Realment, ¿aquesta serà la situació?

Els canvis són vertiginosos, però les línies de futur es poden entreveure en l'actualitat. Sempre queda la possibilitat de fets inesperats, però, si més no, l'exercici de pensar en el futur orienta el treball en el present.

Teniu, seguidament, una explicació del Projecte, tal com el concebem en aquest moment (*Del Projecte 100 Mesures al Congrés de Renovació Pedagògica*), dividit en quatre blocs. Hi hem inserit diverses col·laboracions i opinions personals que reflexionen sobre alguns dels seus aspectes concrets.)

Finalment us proposem uns *Exercicis de participació*, alguns en clau d'humor. Tenen, més que res, una funció no propedèutica: no preparen per a res. Intenten donar una visió diferent, una metodologia diferent, per impulsar el debat.

Volem remarcar, per acabar, que tant la Federació de MRP de Catalunya, com cadascun dels MRP que agrupa, necessita la vostra par-

2 Cent Mesures per a millorar l'Ensenyament de Catalunya

ticipació. Podeu demanar aclariments sobre els temes que vulgueu, informacions, assessoraments, materials. Estem convençuts que iniciem plegats un projecte de futur, positiu, de millora, en definitiva i en primer lloc, de l'educació dels infants de Catalunya. Sense la vostra participació serà inútil qualsevol de les nostres propostes, per certades que siguin.

* A excepció dels textos signats, la redacció i coordinació d'aquest monogràfic ha estat a càrrec de Jesús Viñas i Cirera, Teresa Casas i Ros i Joan Domènech i Francesch, de la comissió «Projecte 100 Mesures» de la Federació de MRP de Catalunya. Per a qualsevol aclariment o suggeriment podeu adreçar-vos a:
Federació de MRP de Catalunya
Còrsega 271, 3r, 2a
08008 Barcelona
Tel. 218 78 87 - Fax 415 36 80 - BBS 415 67 79

El Projecte 100 Mesures proposa la convocatòria d'un Congrés de Renovació Pedagògica a celebrar en el termini de quatre anys aproximadament. Dos articles de ficció ens traslladen al "dia després del Congrés": una crònica (apòcrifa) d'Ignasi Riera, anunciant, encara el 1996, possibles problemes i una entrevista de Jaume Cela a una hipotètica presidenta de la Federació de MRP.

Crònica (apòcrifa) d'un congrés de futur

Ignasi Riera

Introducció

Feia tantes i tantes setmanes i mesos que els participants al Congrés debatien les tesis sobre la Reforma Educativa! Aquelles cent propostes de l'estiu del 1991 havien estat més que el fil conductor un element d'estímul: tenien el mèrit d'haver capgirat tesis i propostes, d'haver-ne provocat de noves, d'haver esbandit fantasies i, sobretot, tòpics, que era el llast més greu que arrossegava la pràctica pedagògica catalana. Tot hauria anat com una seda, en aquell acte inaugural, si no hagués estat per qüestions de protocol. El Congrés, com ja tothom sap, tenia com a seu el Palau de Congressos de Montjuïc. Però la voluntat d'entesa institucional, i fins i tot per raons d'imatge —mai un procés pedagògic no pot anar contra les institucions democràtiques— havia suggerit als organitzadors la recepció prèvia dels responsables al Palau de la Generalitat i la cerimònia o lliçó inaugural al Saló de Cent del Cap-i-Casal, a l'ajuntament barceloní. La poca habilitat del president perenne, d'una banda, i l'excessiva voluntat populista de l'alcalde, també crònic, van aigualir les relacions, a les quals es va veure obligat a fer referència el president de la Comissió de Cultura de la UNESCO, Ettore Gelpi, encarregat de la lliçó d'obertura.

Les coses van quedar encarrilades després del cava de benvinguda. Hi havia recels pel fet d'haver incorporat tants i tants en-

4 Crònica (apòcrifa) d'un congrés de futur

senyants de les escoles privades concertades. Semblava, a alguns dels històrics del moviment de renovació pedagògica, que amb la integració a la xarxa pública de les escoles del CEPEPC, s'havia tancat una fase. Van ser els sindicats, però, els que van insistir més en la necessitat de representar *també* els neguits laborals dels professionals de l'Ensenyament de la privada en règim de concert. La feina sindical va permetre una constatació: hi havia, entre els rengles de la privada —i fins i tot en centres pejorativament qualificats com de capellans i de monges— veritables llavors de progrés pedagògic. Fins i tot algú va gosar afirmar que davant les escoles d'Estiu de «Rosa Sensat», on les repeticions temàtiques i de professorat començaven a resultar d'una esclerosi patètica, les escoles d'estiu «made in Blanquerna» aportaven materials innovadors a la comunitat educativa catalana.

L'eix temàtic del Congrés ha estat, òbviament, el de la LOGSE i els seus incompliments a Catalunya. Quan un ex-diputat, separat del seu càrrec per raons obscures (uns deien que per proxenetisme, d'altres que per escàndols públics d'alcohòlic terminal), va recordar la promesa del govern català, el 1991, de portar al Parlament una Llei Catalana d'Educació, abans de l'estiu del 91, el Saló d'Actes del Palau de Congressos va esclatar en rialles histèriques. Els representants del govern, que assistien com a observadors al Congrés, es van mirar nerviosos els uns als altres... i van al·legar urgències mingitòries per abandonar el Palau.

El balanç resultava, en aquest aspecte, nefast: el govern de la Generalitat, que havia dit que volia avançar l'aplicació de la Reforma a Catalunya, va començar a dir que no rebia prou diners de Madrid i que no li era possible d'aplicar la LOGSE. (Gràcies a la presència de sindicalistes de la privada, era «vox populi» que allò que dificultava l'aplicació era la impossibilitat legal d'avançar diners per a centres concertats, als quals obligava, a més a reduir el nombre d'alumnes per aula. Encara que la Conselleria això ho compensava mitjançant ajuts, altrament denunciats, a les aules de P-3, P-4 i P-5, la força de la privada, sobre un govern molt marcat pel confessionalisme, era com estopa a les rodes i com sorra als engranatges.)

Ja a la plaça de Sant Jaume, i després a la porta del Palau de Congressos, la coordinadora de les Escoles Bressol, un dels col·lectius pedagògics més sòlids del Principat, es manifestava pacíficament, amb pancartes, disfresses de pallaso i xiulets, per protestar

contra la marginació en què havia quedat l'etapa infantil, de zero a sis anys, de la Reforma. No hi havia recursos públics —els ajuntaments, cada cop més endeudats, es treien les guarderies i parularis del damunt; tampoc no arribaven subvencions del Ministerio de Trabajo, bo i allegant pactes de convergència europea— ni s'havia aclarit encara el tipus d'educadors que eren idonis per dur a terme la Reforma dels més menuts. Feia gràcia comprovar que l'únic col·lectiu que mai no deixava de donar suport als infants fos el dels mestres d'adults, que si bé havien aconseguit —després de la pressió del Síndic de Greuges— que fossin retornats al Departament d'Ensenyament, eren tractats amb poc respecte per l'Administració Educativa.

És opinió unànime que una de les gran aportacions del Congrés va ser el tractament dels nous mètodes per a l'Educació Especial i els avenços a favor de la introducció del discurs ecològic a les programacions escolars. En tots dos capítols hauriem de dir que la influència europea, el frec a frec amb les dinàmiques dels països de la ja ampliada Europa Comunitària (sense oblidar els recursos finalistes «ad hoc»!), han estimulat mètodes i tècniques d'Educació Especial, que de Catalunya s'estan estenent per tot l'Estat.

Un altre dels temes que havia desvetllat més interès dels congressistes, en canvi —el de la diversitat a l'escola—, no ha aportat mesures més definitives. Aclarim-ho. La presència creixent de treballadors estrangers extracomunitaris a Catalunya ha augmentat, sí, el sentit del diàleg intercultural però també ha exacerbat brots de racisme. I si bé en aquest capítol el rigor del Departament d'Ensenyament, a l'hora de sancionar mestres sospitosos de caure en aquest parany que ens degrada, ha estat exemplar, sense contemplacions de cap mena, el col·lectiu de mestres s'ha mostrat tebi, vacil·lant. Alguns han suggerit que, a Catalunya, el nou allau d'alumnes de fora del país comporta un problema afegit: el de la llengua. Per a molts d'aquests nois, l'àrab és la llengua materna. Com que l'immigrant és per definició nòmada, molts han après, com a primera llengua europea, el castellà o el francès... i els ha costat un esforç suprem entrar al món del català. La conclusió del Congrés, d'obrir un seminari permanent sobre aquest tema, amb el suport de la Fundació Paulino Torres, que és la que més hi ha treballat, demostra que l'interès dels organitzadors no ha obtingut respostes prou satisfactòries.

6 Crònica (apòcrifa) d'un congrés de futur

Tampoc en el tema de les noves edificacions escolars i, ben especialment, pel que fa a les adaptacions arquitectòniques—i de mobiliari escolar— dels centres a les exigències de la Reforma.

Acabo aquesta crònica d'urgència, amb lamentables limitacions d'espai, amb un capítol on els *nos* i les frustracions superen, de molt, els *sís*: em refereixo al tractament del professorat que ha d'aplicar la Reforma, per part de l'Administració.

Em limito a enumerar els problemes pendents:

1. Continua el conflicte dels interins; ningú no vol afrontar el problema. La bossa de mestres creix, amb relació a la de llicenciats, sovint amb menys vocació pedagògica però amb més titulació. Les oposicions no tenen prou en compte la pràctica laboral de molts interins.

2. La falta de respecte dels drets sindicals dels ensenyants. Malgrat la unió que s'ha produït en el si de la família educativa —des d'aquell febrer del 1992—, les reivindicacions han de ser tractades sempre en clau polèmica, sense espai per a la negociació civilitzada.

3. La desatenció a un problema clau: la formació dels ensenyants. L'estímul del repte europeu ha estat clar. Ara són molts més els que voldrien dedicar una part del seu temps a la formació. ¿Per què els recursos que hi destina la Generalitat són tan escassos?

En definitiva, un bon Congrés que en generarà de nous, més descentralitzats, i que portarà, simultàniament, a una coordinació més sòlida entre Moviments de Renovació Educativa de tot Europa.

Entrevista a la Presidenta de la FMRP de Catalunya

Paisatge després d'un congrés

Jaume Cela

Arribo als locals de la Federació de Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya. M'espera la presidenta. Entro al despatx i no la veig. Darrera d'una muntanya de papers, la descobreixo.

— *Fas cara de cansada —li dic.*

— *Cara i cos. Estic feta una coca. Tinc ganes que hagi passat un mes i pugui tenir tot això en ordre.*

«Tot això» són les conclusions del Congrés Català de Renovació Pedagògica.

— *Tot i el cansament —hi afegeix— estic molt contenta. Em sembla que hem fet feina de la bona. Aquest congrés serà un altre punt de referència quan parlem de la situació de l'educació del nostre país: documents sobre l'Escola Pública del 1975, del 1976 i del 1985, el 1r. Congrés, el document sobre escola rural i sobre formació permanent, les conclusions de les jornades de treball que hem anat fent, etc., i ara aquest nou Congrés. Tot plegat forma un paisatge on un observador interessat pot trobar una gran diversitat de fauna i flora pedagògica. T'agrada el pòster? Ha estat polèmic, oi?*

— *Déu n'hi do —jo que li responc—. The de confessar que no he acabat d'entendre'n el significat. Millor dit, els significats. És clar que jo vaig quedar-me als impressionistes, saps?*

8 Paisatge després d'un congrés

— Però, si és molt senzill, home, el punt vol dir...

La tallo:

— *Mira, presidenta, més val que ho deixis córrer. M'agrada, però... Ara és ella qui em talla.*

— No em diguis presidenta.

— *Ets la presidenta, o sia que a suar el càrrec i a lluir-lo. Bé, anem a pams. Explica'ns el perquè de la celebració d'un Congrés de Renovació Pedagògica.*

La presidenta agafa aire, es posa les ulleres a lloc i diu:

— Calia que la comunitat educativa recuperés la iniciativa en els assumptes educatius. Amb la celebració del Congrés, vull dir, amb tots els actes que s'han anat fent durant aquests anys i que el Congrés ha sintetitzat, hem intensificat el debat pedagògic. Hem treballat amb el mètode que caracteritza els moviments: unir teoria i pràctica. Hem partit de la realitat, millor dit de les diferents realitats, per reflexionar-hi. Aquesta reflexió retorna a la realitat i la modifica. És un procés dialèctic. El document de les cent mesures ens va servir de punt de partida. Em penso que hem concretat molt bé els elements que configuren la qualitat de l'escola. Ara cal que cada territori, que cada escola, ho posi tot en solfa. Que cadascú faci sonar els seus instruments millor del que abans sonaven.

— *Veig que estàs molt musical.*

— Em sembla que és una bona metàfora per explicar què ha passat. Una orquestra té els seus solistes, és clar, però el conjunt no pot desafinar gota; això és el que compta, si és que volem que el públic estigui satisfet. No podem dir: Mira, tenim unes escoles que funcionen molt bé i d'altres que van fent. Convé que cada escola s'adoni de quins instruments té rovellats, de quins necessiten recanvis i quins no sonen perquè no hi són. Cada escola ha de trobar la manera de relacionar tota la parada musical, perquè la simfonia soni com cal.

— *Has parlat del «Document de les 100 Mesures», fes-nos-en cinc cèntims.*

— L'esborrany d'aquest document va estar llest l'any 1991. Després es va fer públic i cada zona, cada escola, cada grup, etc., que el

va discutir el va anar modificant. El resultat de tot aquest debat ens va servir de punt de partida per a la celebració del Congrés i per anar configurant un moviment social ampli que donés suport als canvis estructurals que necessita l'escola. Una de les conclusions que es poden extreure del document de les 100 Mesures és que l'escola a Catalunya és una realitat molt diversa i que si volem millorar-la hem de

partir d'aquesta diversitat. Vull dir que la situació en què es troba l'escola rural no és la mateixa que la que viu l'escola urbana. Però et diré més, l'escola Pere de qualsevol poble o de qualsevol barri és diferent de l'escola Berenguera del mateix poble o del mateix barri. Les discussions ens han demostrat que aquesta diversitat és real. I jo afegeixo que aquesta diversitat és molt positiva, perquè enriqueix el panorama de conjunt. Cal augmentar els nivells d'autonomia que tenen les escoles per fer cara als seus problemes.

— *O sia que hi ha moltes simfonies?*

— I tant, i allò important és que sonin bé, però que cada orquestra sàpiga trobar la seva especificitat.

— *Aquest Congrés ha anat en contra d'algú?*

— No, radicalment no. Ha anat a favor de la qualitat de l'escola, de les escoles. Mira, Jaume, si llegim les ponències, les diferents aportacions, veurem que tots els estaments que integren la comunitat edu-

10 Paisatge després d'un congrés

cativa en poden extreure matèria per millorar la seva participació i la seva actuació. Pares i mestres, alumnes i personal no docent, administracions, etc., han de recollir la part que els correspon. Però aquest Congrés també ha evidenciat que cada zona, que cada escola, ha de trobar el seu camí, perquè, i torno a la imatge de l'orquestra, és tota la comunitat educativa que ha de sonar bé. El consens és importantíssim. Com també ho és el fet que s'entengui que existeix una corresponsabilitat en el compromís de millorar l'escola. Aquest Congrés ha volgut trencar el perill de la individualització de la renovació pedagògica per fer entendre que hem d'avançar tots plegats. Ha volgut ser un marc de referència comú per a tot allò que ja es feia, i remarco aquest «que ja es feia», perquè no hem partit de zero, com tu saps molt bé. De la mateixa manera que la Reforma del Sistema Educatiu va partir d'experiències que algunes escoles havien impulsat, aquest Congrés també ha partit del capital pedagògic que tenim. Hem volgut donar un sentit col·lectiu a tot el que anàvem fent, refermar allò que va bé i adreçar allò que es va torçant.

— *Si haguessis de destacar algun fet dels molts que han succeït durant aquests anys que ha durat la «celebració», quin en destacaries?*

— Els centenars d'experiències i iniciatives que han sorgit de les escoles, dels grups de mestres i de pares, de les associacions d'alumnes. El Congrés ha permès que sortissin a la llum. S'ha demostrat que l'escola és una cosa viva. Em penso que aquest ha estat el mèrit principal del Congrés: que ens hem sentit, des del nostre lloc concret de treball, lligats a un projecte col·lectiu. Ja no recordo massa les dificultats que vam tenir en un principi, tot i que ens va costar molt engegar, però ja t'he dit que la comunitat educativa catalana és viva i rica i ho va demostrar ben aviat. La publicació d'aquestes primeres experiències, al costat de la posada en marxa dels primers plans territorials, van ser els elements que van impulsar la participació de tantes i tantes persones. Hem aconseguit superar la difícil situació en què ens trobàvem a les portes de la Reforma i ara, quan estem a mig camí de la seva implantació definitiva, la realitat és molt més esperançadora. Encara que, com tu ja saps, continuem patint una manca important de pressupostos per a l'educació.

— *Com han respost els partits polítics i les diferents entitats?*

— Molt bé. Aquest Congrés no ha estat de l'administració, de cap administració, sinó de la societat civil. Les administracions han tin-

gut un paper destacat, però hem volgut que fos molt obert i flexible i, per tant, hi han participat, a més a més dels mestres de tots els trams educatius, dels pares, dels alumnes..., tots els partits polítics i moltes entitats que saben que la seva veu és important. Els partits polítics que han seguit les nostres reflexions de prop els toca ara traduir en propostes polítiques, que s'han de concretar en el Parlament, les nostres propostes pedagògiques. He de remarcar el paper de les universitats. Em sembla que hem establert un marc de relació i d'unió entre el món de l'escola i el món de la universitat. Hem sabut posar les bases per estructurar àmbits comuns de reflexió, que bona falta ens feia. L'organització del Congrés ha estat molt similar a l'adaptada en la celebració del Congrés de Cultura Catalana. Ha estat més important el procés, el camí fet, que no pas el punt d'arribada. Vull destacar i agrair les ajudes rebudes de la Generalitat, dels diferents ajuntaments i de la Comunitat Europea, que no ens han negat ni el pa ni la sal.

— *Parlant de punt d'arribada, on som ara?*

— Bé, em sembla que vols dir quines perspectives se'ns obren al davant. Tenim unes conclusions que ens marquen unes línies d'actuació. Ara cal que cada zona, que cada realitat estableixi un ordre de prioritats a allò que ha de fer i que cada sector entomi la seva responsabilitat i coordini la seva feina amb la dels altres sectors. Estendre el debat encara més és una de les conclusions del Congrés. Com és habitual en nosaltres, el punt d'arribada és un nou punt de partida.

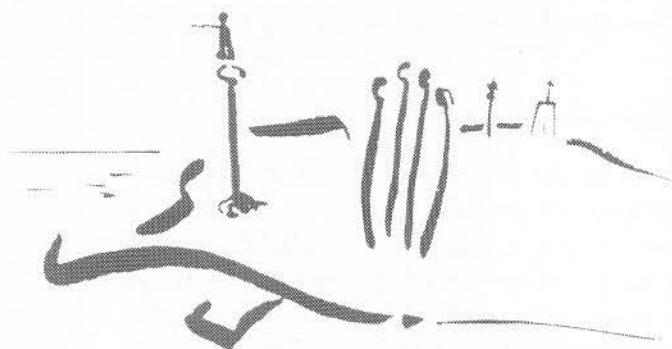
— *Veus el futur amb optimisme?*

— Ja l'hi veia, però ara encara més, perquè en el nostre país hi ha gent disposada a treballar de valent per a la millora de la qualitat de l'escola. La celebració del Congrés ens ho ha demostrat.

— *Amén, presidenta, amén.*

M'acomio de la presidenta i surto al carrer. La gent va amunt i avall. Els miro les cares i em sembla veure que fan posat de congrés. Tenen una expressió riallera, engrescada. Potser sí que aquesta vegada hem tocat l'os. Convé no perdre l'esperança.

Tinc un amic a
Tengo un amigo en
I have a friend in
J'ai un ami à
Barcelona

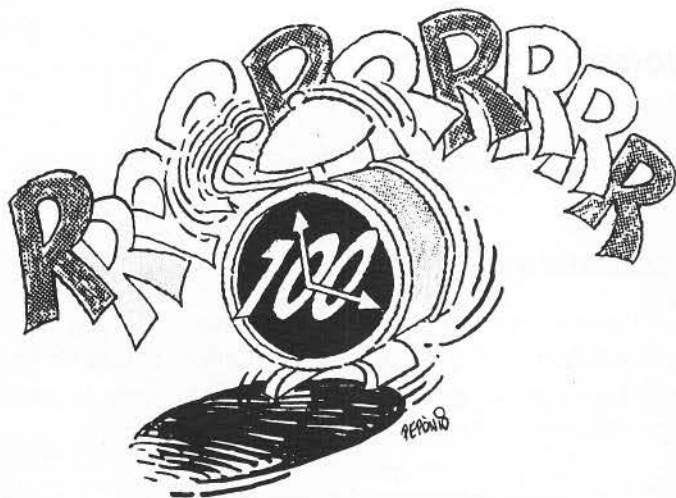
**Projecte de correspondència
i intercanvis escolars**

CURS 1991-1992

Barcelona a l'escola

Ajuntament de Barcelona

Del Projecte 100 Mesures al Congrés de Renovació Pedagògica

Introducció

No seria estrany que la primera vegada que hom senti parlar de les «100 Mesures per millorar l'Escola Pública» pensi en un document, un nou document.

És probable que l'identifiqui seguidament amb la tradició de documents que, des de la Renovació Pedagògica, s'han anat elaborant com a pedra de toc en diferents conjuntures: Document «Per una Nova Escola Pública» de 1975, «Document sobre l'Escola Pública» del 1986.

El «Projecte 100 Mesures», però, no és un document. Pretenem explicar-lo en aquest monogràfic, en el benentès que estem encara en un projecte obert.

Al llarg del text seguirem quatre grans blocs:

- A. L'origen del Projecte.
- B. El Moviment de Renovació Pedagògica a Catalunya.
- C. Els Centres com a nuclis del Projecte.
- D. De les 100 Mesures al Congrés de Renovació Pedagògica.

Bloc A. L'origen del Projecte

Per què s'inicia el Projecte?

Hom detecta entre els ensenyants una situació de desconcert sobre quin ha de ser el seu paper en el moment actual de l'educació. Mentre es parla de la crisi de la professió, creix la tendència al corporativisme.

D'altra banda, la demanda social sobre l'ensenyament també es manifesta confusa i moltes vegades contradictòria. Mentre tothom reconeix el paper prioritari que cal que tingui l'educació, l'exigència sobre la qualitat és superficial.

Ens preguntem on va l'educació? En una societat amb una profunda crisi de valors, d'alternatives, la resposta a aquesta pregunta esdevé complexa i difícil.

A Catalunya, l'educació pot perdre el caràcter innovador i renovador que des de sempre ha servit per identificar-la i per identificar-se. Això pot ser negatiu, perquè l'educació i la seva mostra institucional, l'ensenyament, serveix per mesurar el nivell de desenvolupament d'un país.

Els Moviments de Renovació Pedagògica han recollit moltes d'aquestes inquietuds d'amplis sectors de la comunitat educativa i volen reaccionar a aquesta situació, perquè aquest és el seu paper.

El Projecte vol desvetllar-nos per sortir de l'atonía present. Vol servir per cercar i experimentar millores més que per posar en descobert problemes ja prou coneguts.

Ara fa deu anys

Jordi Maduell
mestre

Ara fa uns deu anys hi havia expectatives que eren motivacions per continuar lluitant (ves quina paraula se m'ha escapat)

Fa poc, no més de dos anys ençà, he sentit a dir que l'Escola Pública ha millorat. Jo dic i escric que no, que no ha millorat (i com sempre que hi ha resultats electorals tots tindrem raó).

M'explicaré: S'ha millorat en alguns casos en termes absoluts, però no pas relatius. Relatius als models assequibles i relatius a les potencialitats polítiques i materials del nostre petit país.

Algú des de fora i sense acritud hauria d'escriure de l'Escola Pública a Catalunya: «Allò que hauria pogut ser i no fou» per a alliçonament de marcians, ja que nosaltres semblen ja incapaços de rebellar-nos.

Motius encara vigents per no quedar-nos quiets pensant només en el sexenni:

1. ¿On és la Llei d'Ensenyament de Catalunya? On són els que demanen més de tot al Govern Central a l'hora de legislar en un camp d'inversions de futur?»?

2. ¿Com s'ha paït des de les mateixes escoles, pares i mestres i funcionaris amb «opos» i interins la integració de les Ecoles del CEPEPC, escoles que s'han deixat perdre conquestes «mil·lenàries»?

3. La catalanització de l'ensenyament secundari al Principat s'ha fet en castellà. La «Gente és lo importante de la secundaria». La majoria dels noms nous dels instituts són de prohoms i prodonyes.

4. ¿Quins flexòmetres, quina mètrica s'utilitza en la nostra Administració quan la proposta de qualitat de la mateixa Administració omet, encara, matèries com l'educació física, plàstica i llengua estrangera donades amb garanties?

5. Tenim una Administració tan poruga que no s'atreveix a plantejar-se la racionalització d'horaris, jornada laboral, quantitat d'hores lectives per als alumnes, aplicació de la normativa a l'escola subvencionada.

6. On queda la vella idea del «cos únic» i les maneres d'arribar-hi, si les mobilitzacions amb més participació són les que reclamen sobretot més sou?

16 Del Projecte 100 Mesures al Congrés de Renovació Pedagògica

7. *¿Quina mena de Reforma farem si les relacions entre l'Administració que l'ha d'impulsar i els mestres que l'han d'intentar dur a terme han estat de pura descortesia per part dels primers?*

8. *¿Quins garants i estimuladors ens acompanyaran si la Inspecció només creix en anys?*

9. *¿Com ens ho farem si l'escala de valors predominant mantinguda per l'«esquerra» és bàsicament el liberalisme més clàssic?*

10. *¿Com ens ho farem si també alguns Moviments busquen la supervivència a l'empata de l'Administració?*

Cap dels exemples que he citat, sol, no fa decantar la balança. Però, són molts els factors de tota mena que formen part de la realitat «real» que fan que aquesta s'allunyi de la il·lusió possible, de fa deu anys.

Recordo que el dia de la presentació de les 100 Mesures a Barcelona, algú ens volia fer creure que tots érem responsables del futur: Vaig intervenir per dir que ho acceptaria sempre i quan s'acceptés i l'esmena: «Tots sí, però uns molt més que uns altres», oi?

En la pràctica, la realitat no és tan dicotòmica: Entre la Conselleria de torn i la Regidoria que ens han posat i l'escola concreta hi ha un coixí de «comissions de servei» (hom es pregunta: ¿servei a qui?) que haurien de fer decantar la balança cap al canvi positiu cap a l'Escola Pública. (Un suggeriment: que un de cada dos funcionaris sense classe demani la reincorporació a la docència per al curs vinent.)

Per acabar: l'Administració no està feta per rebre crítiques i menys per contestar-hi, però el problema subsisteix: l'Escola Pública necessita que algú les faci.

*Els alumnes s'ho mereixen quasi tot.
Apa, a la feina.*

No es parteix de zero

El projecte es presenta perquè es creu que la situació no és irreversible, sinó que hi ha una majoria de persones interessades en l'educació a Catalunya i en la seva qualitat. Creiem que Catalunya té una gent que en la seva manera de pensar té un model d'escola renovador i de progrés.

No es parteix de zero, però el conjunt d'experiències de renovació pedagògica està aïllada. La situació actual de l'ensenyament no satisfà el nivell d'exigència que una societat com la catalana té respecte a l'educació. Ara cal més. Per tant, escau recobrar el sentit de moviment social en favor de l'educació.

El projecte busca un ampli consens, on càpiga també la crítica. Proposem partir de la revisió del propi pensament sobre l'educació per incorporar totes les innovacions que en el terreny de la comunicació, la gestió, la informació, la tecnologia, les ciències de l'educació, etc., s'han donat en els últims anys.

A qui va dirigit

Proposem que aquest debat se situï en tots els nivells de l'educació:

- El menystingut ensenyament infantil. Cal sobretot incorporar propostes referents a les llars d'infants, les quals la LOGSE reconeix com a etapes educatives.
- L'ensenyament primari com a nucli de l'ensenyament instrumental i l'educació d'hàbits de convivència i aprenentatge.
- L'ensenyament secundari obligatori, amb el seu caràcter comprensiu, d'atenció a la diversitat i de coordinació pedagògica estreta amb l'ensenyament primari.
- El postobligatori, amb el caràcter propedèutic que també ha de tenir, aprofundint la diversitat i riquesa d'opcions per garantir la resposta a totes les necessitats de l'alumnat.
- Finalment, no hem d'oblidar la revisió de l'ensenyament universitari, clau de volta, en molts aspectes, dels mateixos canvis en la resta de nivells. Sobretot en allò que afecta la formació inicial dels futurs professionals de l'educació.

Una nova professionalitat docent

Jesús Viñas i Cirera

Els reptes que planteja l'educació en la última dècada del segle XX ens porten a definir una nova professionalitat docent. La Reforma educativa també ens hi obligarà.

El primer tret específic d'aquest nou professional es basa en un saber específic propi de la professió. Fins ara qualsevol persona que tingués uns estudis mitjans o superiors podia fer classe sense cap altra mena de coneixement que la matèria que dominava. En l'actualitat la complexitat del fenomen educatiu, les destreses professionals que s'han de dominar — comunicatives, de teoria curricular, tutorials etc... —, la formació permanent obligada, en definitiva tot el contingut psicopedagògic, és imprescindible per al nou professional. Professional que haurà de combinar aquest coneixement amb un aprofundiment, si cal, de la seva especialització curricular, tant de la matèria com de la seva didàctica específica.

Aquest professional està integrat en un equip. La nova concepció de l'ensenyament es basa en un treball coordinat i complementari entre els membres de l'equip. És un equip que decideix en un segon nivell el currículum que es farà en el centre educatiu. Un equip que es basa per tant en un projecte comú. Per últim, aquest equip ha d'avaluar el rendiment no solament dels alumnes sinó també del centre i així indirectament del mateix professional. Per coneguts que siguin aquests indicadors cal encara treballar molt per millorar unes tècniques i procediments per ser realment un membre eficaç dins l'equip.

El centre educatiu esdevé un element clau en l'educació actual. No és solament un lloc on s'educa sinó que té un Projecte Educatiu propi i diferenciat. El centre ha de donar una resposta específica a l'alumnat que té i en la mesura d'allò que és possible a cada alumne. El nou professional docent, per tant, s'integra en un centre educatiu i això el condicionarà profundament. El model educatiu basat en la participació obliga a definir la línia educativa en la comunitat educativa, recollint cadascuna de les individualitats però superant-les. Adèu a «tants caps tants barrets».

El nou perfil professional obliga a uns canvis en les condicions laborals i professionals del docent. Donant per conegut la necessitat de mi-

llorar les seves condicions salarials, cal també establir mecanismes d'incentivació professional per ajudar a la innovació en el seu treball quotidià. La manca d'incentius, excepte el de l'antiguitat, provoca l'esclerosi professional. El concepte de carrera docent es planteja com una necessitat. El professor docent ha de ser competent i en un sentit positiu ha de fer una feina competitiva, que pugui ser valorada positivament pels usuaris de l'educació, com passa en les professions que es consideren més a la nostra societat. No em puc estendre, però la regulació actual de la funció pública docent, sistema d'accés, trasllats, mecanismes retributius, etc, és radicalment contrària a aquesta nova professionalitat.

L'últim tret que vull destacar és l'equilibri personal i relacional que ha de tenir aquest nou professional. Més que en d'altres professions, o si voleu com en totes les que es relacionen directament amb persones, aquest tret em sembla fonamental en l'educació. La funció tutorial només es pot exercir amb un equilibri personal i relacional per part del docent. El concepte equilibri personal pot ser suficientment poc definit per oblidar aquest tema, però em sembla que cal plantejar-lo amb responsabilitat. Tant en els mecanismes d'accés com després en l'exercici professional s'ha de poder intervenir per garantir-lo. S'han d'establir mesures perquè l'exercici de la professió docent tingui elements de variabilitat i diversitat suficients que facin menys comuns els problemes de salut dels docents, bàsicament psicossomàtics.

Aquests trets estan relacionats i no es pot pretendre millorar-ne un sense tenir en compte els altres. Han de desenvolupar-se globalment. Cal ser realistes; inicialment l'objectiu seria limitat: un poc de saber específic, un xic de qualitats de treball en equip, un tros de sentir-se membre actiu en un centre, una mica de reconeixement professional i una engruna d'equilibri personal. I endavant.

20 Del Projecte 100 Mesures al Congrés de Renovació Pedagògica

Igualment cal incorporar en el debat totes les persones que tenen relació amb l'ensenyament. No es proposa un debat exclusiu entre els docents, sinó que tant pares i mares com alumnes han de tenir un grau de participació important en l'establiment dels Projectes Educatius dels Centres, i en el desenvolupament de mesures de millora de la qualitat educativa.

Les persones que tenen responsabilitats importants en la determinació de l'ordenació i distribució de recursos i en la concreció de les finalitats de l'educació també hi tenen un lloc. Hem d'incorporar aquelles persones que treballen a l'administració o en serveis sectorials com EAP, CRP, Inspectors, Programes diversos, SEDEC, etc. Encara que els ajuntaments tinguin poques competències educatives, les seves iniciatives poden completar i suggerir molts projectes, sobretot en els seus marcs territorials.

Alhora cal considerar, en un sistema educatiu complex i divers com el nostre, el treball a fer amb els sistemes informals o no reglats: activitats educatives dels ajuntaments, formació ocupacional, educació d'adults, activitats extraescolars, etc.

Hem d'incorporar la Universitat al debat, especialment les facultats de Ciències de l'Educació i les escoles de Formació del Professorat.

El paper de la Universitat en la reflexió i acció sobre la qualitat de l'ensenyança

C. Coll, M. Miras, I. Solé

Departament de Psicologia Evolutiva i de l'Educació.
Universitat de Barcelona.

En 30 o 40 línies hom no pot dir pas gaire coses, potser millor, ja que així no hi ha perill de caure en la temptació d'enunciar grans principis sobre un tema que, com aquest, s'hi presta. Per tant, i encara que d'una manera potser una mica brusca i poc matisada, intentarem abordar allò que figura en el títol.

A la nostra manera de veure, hi ha dues qüestions, íntimament relacionades, que convé explicitar per situar allò que pertoca a la Uni-

versitat en relació a la qualitat de l'ensenyament. Una és que resulta imprescindible que en els departaments universitaris es produeixi una modificació respecte de la consideració que es té sobre l'ensenyança i l'activitat d'ensenyar. Només quan aquesta institució educativa que és la Universitat es plantegi seriosament que això d'ensenyar, en tots els nivells educatius, és quelcom complex, que requereix una formació específica i que necessita recolzar en la recerca rigorosa i sistemàtica, podrà en la nostra opinió, assumir el protagonisme que li correspon en el camí de la innovació educativa.

La segona qüestió a què volíem alludir és que estem convençuts que, si s'accepta el que hem dit més amunt, la Universitat té una tasca ingent a complir en el camp de la millora de la qualitat de l'ensenyament; i que renunciar a aquesta tasca constitueix un error tant des del punt de vista professional i acadèmic com social.

Però, quina és aquesta tasca? Respondre aquesta pregunta exigeix obrir un debat que assegurí la participació de totes les instàncies implicades (Departaments, ICEs, CSIC,) i a diversos nivells. Només amb la intenció d'animar-lo i, per què no?, també de provocar, suggerim que la concreció de la feina sorgeix d'una doble mirada.

Una mirada endins. En parlar de millora de la qualitat de l'ensenyament, es fa necessari que la Universitat miri cap a ella mateixa, analitzi la seva pròpia pràctica educativa, les condicions en què es desenvolupa i els objectius que vol assolir, i tot això des de l'òptica que a la Universitat ensenyem, i que ensenyar és una de les funcions fonamentals que la societat ens encomana. Les condicions materials en què es desenvolupa la docència universitària són, en general, deplorables i es fa estrany sentir tan poques veus —o bé veus tan resignades— que ho denunciïn. Potser una assumpció més clara de la nostra funció docent ens farà ser més sistemàtics en la reivindicació de millors condicions per portar-la a terme, que no haurien de deixar de banda la necessària formació específica del professorat universitari.

Una mirada enfora. Aquesta mirada no pot quedar-se només en allò que té a veure amb la formació inicial i en servei dels professionals que han d'intervenir en l'ensenyança de nivells no universitaris, tot i que convé no perdre de vista aquest àmbit. La recerca sobre l'ensenyança amb la finalitat de millorar-ne la seva qualitat no es pot fonamentar exclusivament en models on s'estableix una relació unidireccional entre el tre-

22 Del Projecte 100 Mesures al Congrés de Renovació Pedagògica

ball dels investigadors —de la universitat— i la pràctica educativa, que esdevé així un camp d'aplicació. Les coses són més complexes, més dinàmiques, i exigeixen models que assegurin la interdependència entre ambdós àmbits. La realitat educativa, perquè sigui adequadament interpretada i optimitzada, requereix el concurs de diferents disciplines i professionals treballant conjuntament. Una mirada enfora demana dirigir la recerca als problemes que planteja la realitat més que supeditar aquesta a les necessitats de l'investigador. Quan això s'ha fet —i parlem des d'un Departament on això s'ha fet algunes vegades, i sabent que en altres departaments s'ha dut a terme una tasca semblant— la nostra comprensió del fenomen educatiu ha augmentat notablement, així com les possibilitats d'utilitzar les pròpies aportacions per millorar-lo.

Mirar en aquesta doble direcció és quelcom que hauríem de fer tots els que treballem a la Universitat, com també aquells que tenen les màximes responsabilitats de la docència i la recerca que s'hi duen a terme. Lligar la Universitat a la millora de la qualitat de l'ensenyança serà beneficiós també per a la institució; per fer-ho, cal que des d'on correspongui es fomenti i es faciliti aquest camí ric i difícil, que implica modificar vells esquemes.

Finalment (i això no implica un ordre de preferència), el conjunt d'entitats, organitzacions i associacions, dels sectors de la comunitat educativa, hi ha de participar també de manera directa: sindicats, associacions de pares i mares, d'estudiants, i altres organismes cívics i socials, que es plantegin també finalitats educatives o relacionades amb l'educació, hi han de participar.

Alguns elements importants del Projecte

El Projecte ha de ser possible, però ha de superar el possibilisme. Entenem que s'han de trencar pràctiques tan arrelades en el món educatiu com deslligar els projectes educatius i les propostes educatives de la realitat dels recursos humans, materials i funcionals de què es disposa. No podem fer un projecte utòpic encara que ens inspirem en la utopia. Les propostes que es facin des de les 100 Mesures han de poder ser imaginades sobre una realitat que pretenem transformar.

La realització del Projecte l'entendem a mitjà i llarg termini i amb una concepció de procés que es va concretant i generalitzant en el decurs del temps. No és, per tant, una campanya puntual per solucionar problemes immediats.

Moltes de les propostes que es facin implicaran en un grau diferent de responsabilitat tots els estaments educatius del país. També és obvi que a l'administració educativa, per la seva responsabilitat, s'hi dirigeixin moltes propostes i, per tant, entenem que té un paper clau per tal de solucionar les diverses problemàtiques. No és, per tant, un projecte enfront de l'actual administració educativa. Segurament caldrà matisar i, fins i tot, revisar també el concepte d'Escola Pública o de Nova Escola Pública, que ha sintetitzat durant molt de temps l'alternativa com a model educatiu que els Moviments de Renovació Pedagògica hem defensat. D'una banda, veiem que els Centres Públics d'ensenyament no responen en la seva totalitat a aquest model alternatiu que hem proposat. De l'altra, plantejar un debat per aconseguir que el conjunt del sistema educatiu avanci, implica que cal fer-ho a partir que l'ensenyament públic avanci i millori en la seva qualitat. Els avenços que es poden donar en els centres privats —que poden ser molt valuosos— només afecten cadascun dels centres aïlladament i els seus alumnes. La xarxa pública és la que pot garantir aquesta generalització i potenciació de millores qualitatives.

El projecte, per tant, haurà de superar també els vells esquemes de públic i privat o d'altres. El Projecte 100 és obert a tothom. El concepte públic té un valor més ampli que el de dependència funcional amb l'administració. L'educació és pública també en la mesura que es fa amb diners públics i està sotmesa a un control i una avaluació social. En aquest sentit l'ensenyament, com la sanitat, depenent o no directament de l'Administració, té una repercussió pública. Està clar que, després d'un any de presentacions, s'han superat les temptacions d'alguns sectors de fer un projecte amb plantejaments limitats a una defensa de l'escola única, o amb finalitats electorals de criticar l'administració per desgastar el govern.

Aquesta primera fase de presentacions ha servit ja per aclarir dubtes i per demostrar que és un projecte possible, sobretot en el seu aspecte de consens, a la vegada que els mateixos MRP ens hem convençut que teníem forces per mobilitzar la societat, juntament amb la resta de la Comunitat Educativa, amb l'objectiu de

24 Del Projecte 100 Mesures al Congrés de Renovació Pedagògica

la qualitat de l'ensenyament. El projecte és oportú, difícil, però possible.

És oportú sobretot perquè se centra en aspectes positius i no solament en la paràlisi que genera definir els problemes sense concretar-ne les solucions. Proposem un ancoratge en allò que és positiu, un ancoratge en l'acció superadora, un ancoratge en el dinamisme, un ancoratge en una educació que és cosa de tots.

Cal construir aquest moviment social, de nou tipus, en favor de l'educació on convergeixin tots els estaments que tenen com a finalitat la qualificació del sistema educatiu.

Objectius del Projecte 100 Mesures

1. Actuar sobre els aspectes que incideixen en la qualitat del sistema educatiu.
2. Conèixer i intercanviar tota mena d'experiències i iniciatives pedagògiques.
3. Impulsar plans territorials que consensuin i donin preferència en cada zona a propostes de millora de l'educació.
4. Crear un ampli moviment social que faci propostes per una escola de qualitat i les dugui a la pràctica.

Bloc B. El Moviment de Renovació Pedagògica a Catalunya

A Catalunya hi ha una consciència respecte a l'educació força evolucionada. Des d'aquest punt de vista podem parlar d'un Moviment de Renovació Pedagògica, amb el qual s'identifica un important sector de l'educació a Catalunya. En un moment en què el debat social educatiu i de la professió evidencia una crisi important, el Projecte 100 Mesures s'adreça a aquest moviment social ampli, amb la intenció d'estendre el debat i fer propostes per superar la situació actual.

Els Moviments de Renovació Pedagògica, com a entitats que treballen per la millora i la transformació qualitativa de l'escola, tenen un important arrelament en el nostre país. I, en aquest sentit, fan la proposta del Projecte «100 Mesures per millorar l'escola», com a mecanisme que ajudi a dinamitzar la situació actual.

Moviments de Renovació i qualitat de l'educació

Jaume Aguilar i Vallès

*Mestre del Moviment Educatiu
del Maresme i membre de la
Junta de la Federació.*

En el decurs de vint-i-cinc anys els Moviments de Renovació hem guanyat un prestigi indubtable davant dels professionals de l'ensenyament i del conjunt social en general.

La simple existència dels moviments és un indicador de dinamisme educatiu i alhora polític. Cosa que no vol dir pas que el nostre fer i ser sigui prou reconegut i còmode pels poders públics o institucions, ans al contrari. El fet d'entendre l'educació com un tot —on s'impliquen tots els estaments— i des de la pràctica docent quotidiana ens porta a criticar el corporativisme docent o les mesures electoralistes de les administracions i valorar la qualitat educativa des

26 Del Projecte 100 Mesures al Congrés de Renovació Pedagògica

d'una perspectiva de vegades utòpica però compromesa a fer-la realitat.

Els Moviments ens sentim promotors ideològics de l'actual Reforma. Només cal llegir les conclusions dels dos Congressos estatals celebrats o els resultats de les Jornades fetes a Catalunya i comprovarem el grau de similitud de les propostes. Això ha estat possible gràcies al pluralisme ideològic que es dona internament i al diàleg que establim amb tots els sectors socials implicats en el fet educatiu.

Des del tres àmbits generals d'actuació, la reflexió pedagògica, la formació permament del professorat i l'anàlisi de la política educativa, s'elaboren les propostes des de la realitat de cada moviment, cosa que ens porta a establir un diàleg des de la diversitat territorial que es dona a Catalunya i ens obliga a comprendre problemàtiques complexes des del punt de vista social i educatiu. Aquest fet ens fa especialment sensibles a les polítiques educatives i ens manté en una actitud crítica i constructiva permanent.

Davant del gran repte que significa la Reforma i la millora de la qualitat del nostre sistema educatiu, aportem l'experiència dels anys passats, el nostre compromís en el present i un convenciment en el valor del diàleg i el treball diari com les eines per fer una societat millor.

Es parla de mesures perquè cal fer propostes concretes de millora que no siguin simples bones intencions. De fet, parlar de mesures ha augmentat l'interès i l'acollida positiva, perquè s'ha lligat amb la possibilitat de dur a terme canvis en la situació concreta.

El primer document base

En aquesta primera fase hem anat configurant el projecte a partir de l'elaboració i debat d'un primer document que ha ajudat a centrar el projecte i ha estat el punt de partida per a l'elaboració de propostes.

El document «100 Mesures per millorar l'Escola Pública» s'estructura en 10 blocs que contenen uns principis bàsics, unes propostes marc i exemplificacions de propostes concretes.

Els 10 blocs bàsics han estat:

1. Mesures per afavorir el lligam entre escola i societat.
2. Mesures per afavorir l'elaboració i desplegament de Projectes Educatius coherents i autònoms.
3. Mesures per fomentar la participació de la comunitat educativa.
4. Mesures per desenvolupar els drets i deures dels alumnes.
5. Mesures per fomentar i estendre la renovació pedagògica.
6. Mesures per fer un currículum per a una escola renovada.
7. Mesures per afavorir la normalització lingüística i cultural de l'educació.
8. Mesures per afavorir l'educació de nous valors a l'escola.
9. Mesures per incidir en la formació d'una nova professionalitat docent.
10. Mesures per fer possible una administració al servei de la comunitat educativa.

Aquest primer document ha estat presentat arreu de Catalunya, a partir dels Moviments de Renovació Pedagògica o de grups d'ensenyants que han acollit aquest moviment inicial. En aquestes primeres fases del projecte, el temps d'escalfament ha estat llarg, la qual cosa ha permès recollir molts suggeriments que han ajudat a perfilar el projecte i a incorporar nous elements.

Participació dels ensenyants i qualitat educativa

Maria Villalta Morro
Professora de Formació Professional

«M'agraden els meus errors, no vull renunciar a la maravillosa llibertat d'equivocar-me» (Ch. Chaplin).

28 Del Projecte 100 Mesures al Congrés de Renovació Pedagògica

Ara que els temps corren en sentit contrari de la massificació, la homogeneïtat, l'igualitarisme... i s'ha d'educar per aconseguir «el ple desenvolupament de la personalitat de l'alumne» i donar resposta a les «creixents i canviants necessitats collectives», potser que deixem de creure en els programes «a prova de nens» i en els mètodes que funcionen sols, perquè, per aconseguir tot això, no en trobarem mai cap de prou bo.

Per això em preocupa aquesta mena de passivitat actual, no per predecible menys dolorosa, que es podria resumir en un «que inventin ells» o en «si volen reforma que s'ho facin». Potser que ens resituem: ni cal fer tots els papers de l'auca, com hem estat fent durant massa temps, ni convertir la nostra feina en una tasca insuportable i avorrida, marcada per la impotència.

No es pot educar en allò que no es practica. Contribuir a la formació de persones participatives, transmetre determinats valors, demana professionals amb presència real, amb idees, amb opinions, amb consciència social i democràtica, en comptes d'un funcionariat gris que mai no es fa responsable de res.

Jo no vull que allò que he de fer a classe surti al DOGC, ni al BOE... Si cal fer-se responsable d'alguna cosa, que sigui dels propis encerts i errors. Dels propis projectes, discutits i compartits, explicitats, flexibles, renovables. No voldria amb això tornar a una idea romàntica i artesanal de la nostra feina. M'estimaria més destacar un parell d'idees elementals:

Sense una tasca d'equip que canalitzi i multipliqui esforços, aviat s'acaben les energies. Sense transparència, sense la participació dels pares i mares i dels alumnes, podríem generar fantasies pedagògiques que no tinguessin més sentit que alimentar-se elles mateixes.

Un sistema educatiu acceptablement democràtic avança en els errors del dia a dia, i no en la perfecció d'una lletra morta que ningú no pot aplicar. Hi ha una nova idea del que significa qualitat educativa que passa per compartir i reflexionar sobre el què i el perquè es fa, per contrastar-ho amb els altres, per tenir iniciatives. En una paraula: per participar.

Alguns aspectes que s'han anat perfilant

És així com hem pogut anar arrodonint el projecte i fer una proposta global molt més precisa que superés els obstacles evidents.

El primer ha estat l'oportunitat del projecte o, si més no, la seva viabilitat. Hem constatat que el diagnòstic d'una comunitat educativa desencantada, problematitzada, sense objectius a mitjà ni a llarg termini és una realitat. Això ha implicat que també un projecte com el de les 100 Mesures sigui considerat per alguna gent com un projecte gairebé impossible o, si més no, utòpic. Hem trobat, però, força ànim i sobretot gent disposada a tornar a intentar-ho, a refer noves forces.

La paraula escola ha estat considerada limitada o incompleta. Les comunitats educatives que treballen en la secundària han considerat que aquest document inicial era excessivament relacionat a una realitat educativa de la primària. Cal, doncs, la revisió del document per superar aquest fet. No es tracta, en aquest sentit, de canviar una paraula, sinó que realment les propostes del document també responguin als neguits dels ensenyants que treballen a la secundària: aïllament dels professors, manca de projecte educatiu de centre, pors a la Reforma, la problemàtica del tractament de la diversitat, etc.

També ha semblat que la paraula ensenyament públic té en l'actualitat connotacions molt diverses. D'una banda, Ensenyament públic no és aquell model que s'ha defensat sempre des dels MRP, sinó que es refereix als centres de titularitat pública exclusivament. Això implica que cal incorporar també tots els sectors renovadors que treballen en centres d'altra titularitat que creuen que l'ensenyament és un servei públic i que treballin realment per la millora de la qualitat. Creiem que això no ha de treure la importància que té per a Catalunya disposar d'un ensenyament de titularitat pública de qualitat i el paper que té en el conjunt del sistema educatiu, com s'esdevé en la majoria de països europeus.

Parlar de mesures ha pogut fer pensar que es tractava d'una proposta de política educativa alternativa. Això ha provocat recels o expectatives. Tot i que el projecte té un bloc referit a l'administració educativa, ja que no es pot ignorar el caràcter bàsic que té en un sistema educatiu modern, no pretén concretar-se en una lle-

tania de peticions o reivindicacions. L'administració educativa ha de millorar molts dels seus funcionaments, però les propostes de millora no s'hi limiten i s'han de fer a tots els estaments del sistema educatiu.

No és un Projecte que es contraposa a la Reforma del Sistema Educatiu. Hi està plenament relacionat. Aporta el protagonisme necessari de la comunitat educativa per aconseguir que la Reforma, com a plantejament general i legislatiu, pugui transformar la realitat i la pràctica de cada dia.

És un projecte de la societat civil i pretén fer-se ent're tots i per a tots. En definitiva per al Moviment de Renovació Pedagògica de Catalunya.

Model administratiu i qualitat educativa

Jesús Rul i Gargallo

¿Quin model administratiu ha d'impulsar i gestionar la Reforma Educativa? Aquesta qüestió bàsica no ha estat plantejada en el debat sobre la Reforma. Tots sabem, però, que tot canvi seriós ha d'inserir-se en un sistema organitzatiu que sigui coherent amb els objectius que es proclamen.

Actualment hi ha una contradicció inquietant entre el «projecte» (objectius que es volen assolir) i l'«estructura» (model administratiu) que l'ha de portar endavant; és a dir, amb aquest model administratiu és molt difícil —per no dir impossible— fer reals i tangibles els ambiciosos objectius de la Reforma.

Concebre una organització alternativa al model administratiu actual és un repte objectiu, però també cultural. Tot seguit s'apunten alguns principis que hauria de seguir l'organització administrativa perquè el seu funcionament fos sensible a la qualitat.

1. Autonomia-Interdependència. Hi ha dos models administratius fonamentals, el «continental», caracteritzat per la legalitat, el funcionariat i l'organització burocràtica, i l'«anglo-saxó», científic. El primer és formalista, rutinari i poc sensible als reptes i a la innovació; el segon té més potencial de gestió transformadora, però l'excés d'autonomia i par-

ticularismes li resta efecte sinèrgic i coordinació global.

Incorporar el binomi d'autonomia-interdependència en el funcionament administratiu comporta la superació de les mancances dels models administratius tradicionals i l'obertura a un model que el faci efectiu a tots els graons i òrgans administratius a través de la «descentralització» efectiva (territorial) i la «desconcentració» competencial (funcional).

Paral·lelament, la interdependència aporta efecte sinèrgic a tota l'organització, es garantia de coordinació global, de legitimitat i de control democràtic.

2. Personalització dels centres educatius. La societat ha de veure els centres públics com a entitats amb personalitat pròpia (com percep els centres privats). Per assolir-ho li cal modificar profundament el model de centre educatiu públic, el model directiu, el sistema selectiu d'accés a la docència i de trasllat dels professors.

3. Cultura per gestió. Es fonamenta en la responsabilitat compartida i en la professionalitat que són avaluades sistemàticament a través dels circuits d'informació que hi ha al sistema. Aquesta cultura demana les condicions perquè es despleguin les habilitats de gestió (planificació, programació, desenvolupament, observació, seguiment i avaluació) arreu del sistema.

4. Xarxa comunicacional. Els centres educatius han d'estar connectats als fluxos d'informació del sistema i amb la societat, tot potenciant l'intercanvi i la intel·ligència col·lectiva a través dels processos d'«acció-reflexió».

5. Control i avaluació sistemàtica. Desplegament de les habilitats de la cultura avaluativa a tots els graons del sistema administratiu. L'avaluació com a recurs per a la presa de decisions i el desenvolupament.

Vine amb els teus alumnes als autèntics jocs de Barcelona.

Vine al Tibidabo.

Al Tibidabo, tu i els teus alumnes podeu passar un gran dia. Amb atraccions emocionants com l'Aladino, el Piratta, el Diàvolo, el Tibidabo Exprés, l'Aeromàgic, l'Hurakán, la nostra nova atracció i moltes altres més.

Aquest any, a més, podeu viure una experiència inoblidable al Pasaje del Terror.

Els grups escolars tenen gairebé un

50% de descompte i una foto de tota la classe de regal.

Vine amb els teus alumnes als autèntics jocs de Barcelona.

Vine al Tibidabo.

Serà l'excursió més divertida de l'any.

La Muntanya Mágica

Vista inclosa al Passi Lliure Escolar

Parc d'Atraccions. Barcelona 1992.
Per a més informació truqui al tel. (93) 211 79 42

Bloc C. Els centres educatius com a nuclis del projecte

L'educació actual està basada en el treball en equip i entén que té un caràcter de formació socialitzadora. Per això creiem que qualsevol plantejament renovador de l'educació ha de fer-se a partir dels centres educatius.

Els centres educatius han d'esdevenir el nucli de treball de les persones interessades en la millora de l'educació. Els elements bàsics dels centres educatius, els alumnes, els professors i els pares i mares dels alumnes, en creen el clima juntament amb les condicions materials; el centre, però, és més que una simple suma d'aquests elements.

L'actual sistema educatiu ha de potenciar l'autonomia dels centres a través del desenvolupament d'un projecte educatiu propi. En el nostre Projecte creiem que és essencial partir i disposar d'aquesta autonomia per tal de desenvolupar les experiències i iniciatives de qualitat. L'autonomia ha de permetre tenir els recursos i les condicions per al desenvolupament d'aquestes experiències i s'oposa a l'uniformisme de criteris i de possibilitats que, sovint, ofega la creativitat dels equips de mestres.

Cada centre ha de trobar el seu procés i el seu camí per anar fent realitat els principis educatius que recull el seu propi Projecte. Només entenent que és necessari aquest camí divers i diferenciat podrem respondre a les necessitats de cada centre i a les seves possibilitats i condicions.

La innovació, la Reforma i el Projecte 100 Mesures

Hi ha prou autors de la literatura pedagògica que separen el concepte reforma, del concepte innovació. Així els canvis relacionats amb l'ordenació del sistema educatiu es basen en les reformes, però aquells canvis concrets que es duran a terme en cada centre són les innovacions. Així en una reforma com l'actual cal esperar que les innovacions i el ritme d'aplicació real als centres per força ha de ser diferent.

Qualsevol innovació es desenvolupa d'una manera autònoma i

34 Del Projecte 100 Mesures al Congrés de Renovació Pedagògica

seguint un procés concret. Es necessiten, d'entrada, idees i motivació i, seguidament, condicions, temps, una experimentació i, també, una consolidació.

El Projecte 100 es basa en aquest concepte d'innovació procesual. És més, creiem que la base més fonamental de la seva utilitat és que generi aquest tipus d'innovació en molts centres de Catalunya.

Així ens trobem que les experiències d'innovació relacionades amb el model definit pels MRP a Gandia, en el seu segon congrés, seran el nucli del Projecte.

Aquests eixos bàsics són:

Ensenyament gratuït
Ensenyament pluralista
Ensenyament investigador i crític
Ensenyament autogestionat
Ensenyament en la diversitat
Ensenyament coeducador
Ensenyament de tronc únic i cos únic
Ensenyament relacionat i interrelacionat amb el medi.

Diversitat de centres

Som conscients que la diversitat de centres implica no solament projectes diferenciats, sinó que suposa camins propis per a cada centre. Per tant, el Projecte 100 intenta que cada centre doni prioritat, segons els seves necessitats, a aquells aspectes que cregui convenients, per elaborar el Projecte propi que l'ajudi a avançar.

El Projecte 100 intenta que es facin passes endavant en la línia dels eixos abans esmentats. Pretén que ho faci cada institució, al seu ritme. És evident que en la potenciació i difusió d'experiències, el Projecte optarà per exemplificar les que aprofundeixin més els eixos abans esmentats.

Els projectes iniciats en els centres han de ser el contingut més important. Es tracta com es veu d'entrar en acció, d'apropar-nos a aquells objectius que ha tingut la Renovació Pedagògica, a partir de l'adaptació a la realitat social actual.

La investigació pedagògica i l'acció per a la qualitat educativa

A. Zabala

¿Què hi ha de nou en el camp professional de l'ensenyament que ens permeti plantejar-nos el futur amb un cert optimisme?

Hi ha diferents vessants que defineixen l'actuació professional dels mestres: el tècnic, el polític, el social i el laboral entre d'altres. De tots ells em fixaré en el tècnic, el qual, de tots, és potser el que té les perspectives de futur més clares.

De sempre, les funcions dels ensenyants han estat objecte de definicions i redefinicions. Hem viscut i vivim en una constant atribució de papers insòlitàment diferents i fins i tot oposats i, a hores d'ara, encara no existeix un consens sobre el paper que hem de representar. Les postures van des d'aquells que ens veuen com els redemptors de tots els mals i capdavanters de tot canvi social fins a d'altres que ens atribueixen funcions d'aparcament. Al mateix temps, i des d'un altre punt de vista, uns situen la nostra funció en el món artesanal i d'altres en el de la recerca.

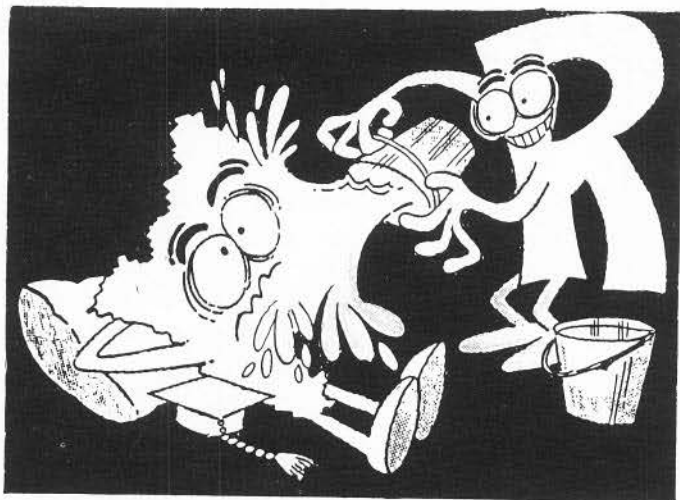
Sortosament, ara tenim un coneixement més clar de com aprenen els nois i les noies. Un coneixement científic que permet definir la funció d'ensenyar independentment d'altres consideracions i que respon, gairebé fil per randa, al que s'ha defensat i ha estat pauta d'actuació d'un bon nombre d'ensenyants en el decurs d'aquest segle.

El fet que l'aprenentatge sigui un acte singular i diferenciat, i al mateix temps summament complex, fa que l'actuació com a ensenyants es correspongui amb aquesta complexitat.

Això comporta una acció que passa per un diagnòstic de la situació de cada un dels alumnes en relació amb els objectius pretesos i l'establiment de les estratègies d'ensenyament més apropiades per acabar portant a terme allò que hem previst, la qual cosa la converteix en una actuació adaptada i reflexiva, que s'avalua i es modifica alhora que es va concretant; tot això necessàriament ha de recolzar en uns determinats criteris.

El coneixement de com s'aprèn i sobre les característiques generals de l'ensenyança susceptible de contribuir al fet que aquest aprenentatge es dugui a terme, ens permet filar molt més prim en la nostra intervenció

36 Del Projecte 100 Mesures al Congrés de Renovació Pedagògica

pedagògica, de manera que cada cop ens és més possible reconèixer els avantatges i inconvenients de la metodologia que estem utilitzant, de les activitats que duem a terme, dels paràmetres en què basem el nostre diagnòstic de les situacions didàctiques, dels criteris que utilitzem per avaluar... Termes que ara poden semblar resultat d'una moda: constructivisme, aprenentatge significatiu, tipologia de continguts, etc., i que esdevenen uns instruments generals per fonamentar la pràctica quotidiana, són resultat de la investigació i l'elaboració teòrica en l'àmbit de l'ensenyança, i podem dir que en aquests moments han deixat ja constància de la seva potencialitat. En aquest sentit, es justifica l'optimisme amb què encapçalava aquesta col·laboració.

Tanmateix, aquest optimisme no ens ha de fer perdre de vista que el camí a recórrer es encara molt llarg, i que hi han de convergir necessàriament els esforços que fem des dels centres i les aules i aquells que pertocuen a l'àmbit de la recerca sistemàtica.

Avançar en la direcció de la innovació exigeix un coneixement més profund que permeti orientar l'acció didàctica amb la fita posada en la qualitat educativa. Exigeix, per tant, que la investigació pedagògica ens proporcioni indicacions cada cop més concretes i acurades sobre la pròpia pràctica, indicacions que no solament permetran millorar-la, sinó que a més ens facilitaran el progrés en la nostra manera d'entendre com s'aprèn i com s'enseny a les aules.

Alguns aspectes bàsics sobre els quals cal reflexionar en el centres

Tot i que des de fa temps s'ha donat més i més importància als centres educatius com a nuclis de l'acció educativa, ens trobem que encara hi ha molt camí per fer.

Així els Projectes Educatius dels centres són encara documents burocratitzats o inexistents, que han generat pocs canvis en els centres educatius. Encara cal que els grans objectius definits en els PEC tinguin una concreció en objectius més precisos, en objectius que generin l'acció.

El Projecte 100 té com a finalitat l'aprofundiment en aquest aspecte. En contra de la uniformització excessiva que tenen els centres, nosaltres proposem la concreció d'un compromís social actiu en cada centre per desenvolupar-hi una educació integral.

És possible que les dificultats derivades del sistema de gestió, tant en centres públics com concertats i privats, creïn barreres perquè els centres puguin desenvolupar una personalitat pròpia. Però, partint d'aquesta realitat, cal cercar alternatives.

El Projecte 100 ha de ser pluralista i per a tothom, però no hem d'esperar que a curt termini hi hagi canvis espectaculars en la dinàmica de participació. Creiem que els Projectes en concret inicialment estaran fets per minories o, si voleu, per cercles de qualitat, sense que per això perdin la seva vocació generalitzadora. Esperem que aquesta minoria activa es transformi, a poc a poc, en una immensa minoria, en una llavor que fructifiqui en el futur.

Els cercles de qualitat: una estratègia per a la renovació pedagògica

Joan Domènech i Francesch

Recentment el Departament d'Ensenyament ha publicat un dossier* sobre els «cercles de qualitat». En aquest dossier es proposa una metodologia de resolució de problemàtiques pedagògiques, d'organització es-

38 Del Projecte 100 Mesures al Congrés de Renovació Pedagògica

colar, etc. La proposta és una adaptació a l'ensenyament de diverses teories elaborades per al món de l'empresa.

Els cercles de qualitat els formen grups de professors que, de manera voluntària, analitzen els problemes del seu àmbit d'actuació i busquen solucions. La singularitat dels cercles és la seva voluntarietat i una organització estructurada independentment —però no desvinculada— dels òrgans de gestió o direcció de l'escola.

Les qualitats d'aquesta manera d'organitzar la reflexió-acció sobre la pràctica escolar radiquen en el fet de basar-se en la potenciació d'un conjunt d'aspectes: el treball en equip; les capacitats i els interessos personals, la voluntarietat en la formació i la resolució de problemes a partir del treball dels qui els coneixen directament. Crec que és una manera molt vàlida d'organitzar això que en diem la formació basada en la reflexió sobre la pràctica docent.

Estem acostumats a veure com, massa sovint, s'emprenen mesures rígides al conjunt del col·lectiu —sigui de mestres, sigui d'escoles, sigui de pares...—, mesures no compensadores i que tendeixen a uniformitzar l'escola i l'ensenyament. La potenciació d'elements i de solucions diferenciadores pot ser un revulsiu interessant per fer possible la creativitat en la recerca de solucions.

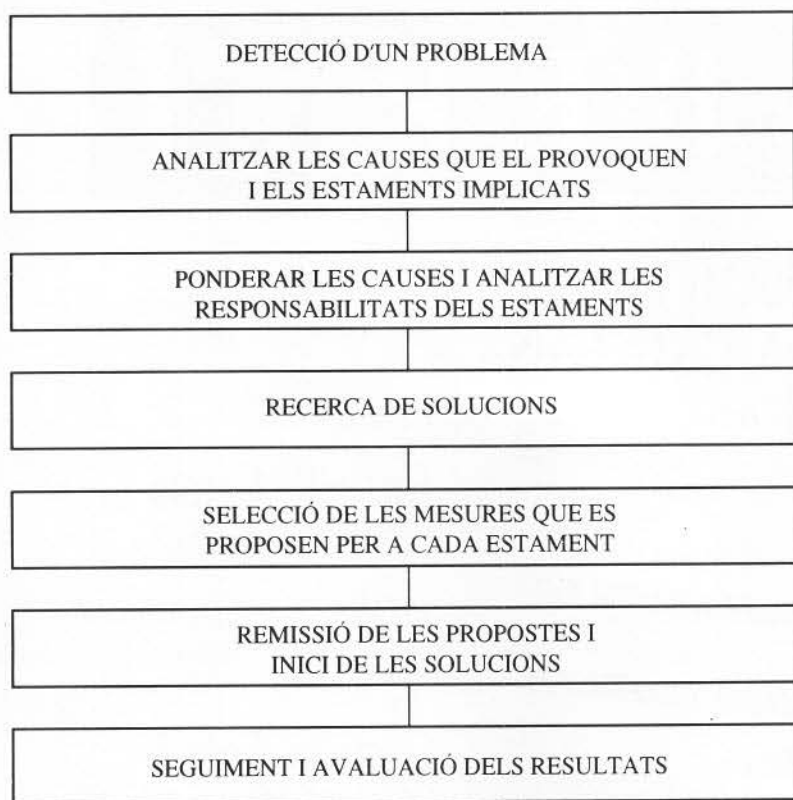
D'altra banda, ¿per què no acceptar que, potenciant formes organitzatives flexibles que s'adaptin a les necessitats de les diverses problemàtiques, es pot aconseguir trencar la burocratització, el poc rendiment i la monotonia amb què funcionen molts dels òrgans de govern de moltes escoles de Catalunya?

Per acabar, no mirem els cercles de qualitat com una fórmula totalment aliena a l'escola de Catalunya. La pràctica dels Moviments de Renovació Pedagògica i dels seus grups de treball —amb la particularitat que no estaven centrats en una sola escola— ha estat la dels cercles de qualitat. Els ha mancat estructuració, recursos i reconeixement, qüestions que es poden solucionar si es fomenta des de l'Administració el seu funcionament i es valora decididament la seva utilitat.

Dintre el Projecte 100 Mesures, poden esdevenir també les cèl·lules bàsiques del treball pedagògic. Els cercles de qualitat poden esdevenir una estratègia interessant per a fomentar la renovació pedagògica.

*Grup de producció de materials i tecnologies d'organització i gestió escolar. Els cercles de qualitat, Departament d'Ensenyament [1990].

Com podem participar-hi als centres

Els centres educatius poden tenir diversos nivells d'incorporació al projecte 100.

1. ADHESIONS AL PROJECTE 100

Aquest nivell primer va des de l'adhesió formal fins a rebre el possible butlletí del Projecte 100. El Consell Escolar del centre aprova formalment l'adhesió i posteriorment difon les experiències del Projecte 100 entre els diferents estaments de la comunitat educativa.

2. PROMOURE EL DEBAT DELS DOCUMENTS DEL PROJECTE 100

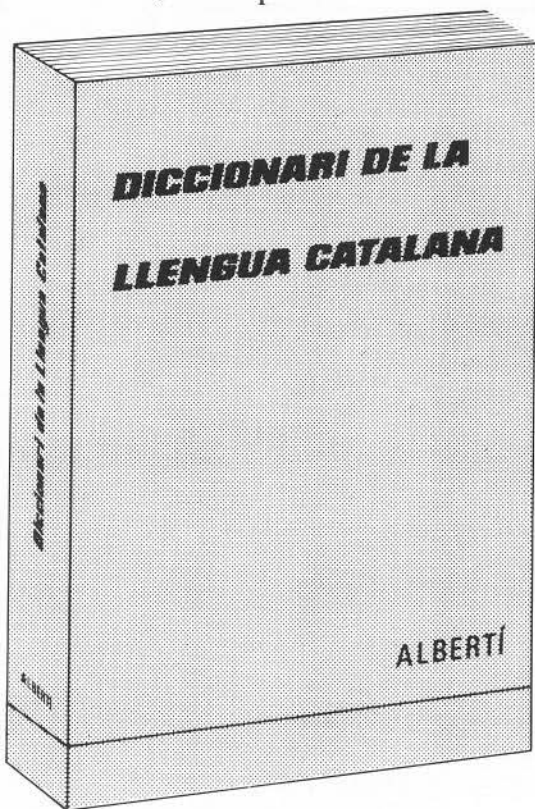
Un segon nivell de participació és fer aportacions als documents que es generin des del Projecte.

D I C C I O N A R I S

A L B E R T Í

**DICCIONARI DE LA
LLENGUA CATALANA**

29ª edició, 1.570 ptes.

**Castellà-Català
i Català-Castellà
Gros**

18ª edició, 4.640 ptes.

**Castellà-Català
i Català-Castellà
Mitjà**

9ª edició, 1.850 ptes.

**Castellà-Català
i Català-Castellà
Petit**

10ª edició, 1.340 ptes.

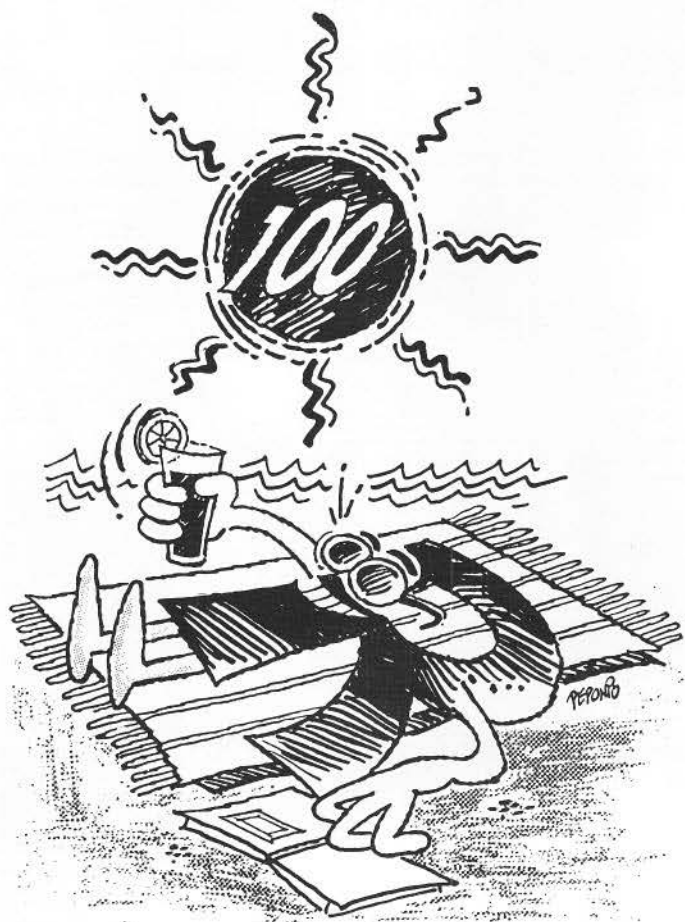
ALBERTÍ, EDITOR. Trafalgar, 76-08010 Barcelona

3. INCORPORAR-SE A PROJECTES TERRITORIALS 100

Algunes de les problemàtiques concretes relacionades amb el món de l'educació superen l'estricta marc del centre educatiu. Per això preveiem que hi pugui haver Projectes territorials i que les escoles hi participin.

4. PORTAR A TERME UN PROJECTE

És l'aportació més valuosa. Es tracta de fer una concreció explícita en el centre i desenvolupar-la i aconseguir l'objectiu previst. Ja hem dit que aquest projecte intenta centrar-se en l'èxit. És per això que els Projectes 100 dels centres educatius han de ser possibles i, per tant, viables en els seus objectius bàsics.

LLIBRES PER A NOIS I NOIES

Libres del sol i de la lluna

Gabriel-Ernest

Saki
Adaptació d'Anna Carbonell
Dibuixos d'Arnal Ballester

Un conte inquietant sobre nens salvatges i homes-llop.

El senyor de les etiquetes

Sergio Balestrini
Dibuixos de Lluísot

L'original història d'un executiu mancat del sentit de l'humor.

La Finestra

El somriure robat

Joan Armangué
Dibuixos de Viladoms

En Robert, un lladre excel·lent, es proposa un delicte difícil: robar a en Ventura Josep, un home que no té gairebé res; només l'alegria.

Antenaforta i Caragran

C. A. Jordana
Dibuixos de Lluïsa Jover

Amistats i enveges de formigues i cigales amb un final moralitzant.

La Porta

El gegant panxut

Jaume Cela
Dibuixos de Miquel Calatayud

En Panxut-Panxa-Contenta, un gegant amb més panxa que gep té un camell.

Quin guant!

Conte popular ucraïnès
Dibuixos de Montse Ginesta

Com posarieu un ratolí, una granota, una llebre, una guineu, un llop, un senglar i un ós dintre d'un guant? Amb la lectura d'aquest conte i una mica d'imaginació ho endevinareu.

El tinter dels clàssics

Tres sàtires

Guerau de Liost
Dibuixos d'Imma Pla

Una selecció de poemes d'«un dels esperits més penetrants que mai hi hagué al nostre país», com escriví el seu parent Jaume Bofill i Ferro.

Poesies

Miquel Costa i Llobera
Dibuixos d'Albert Rocarols

Antologia d'un dels poetes més il·lustres dels Països Catalans, capdavanter de l'anomenada Escola Mallorquina.

PUBLICACIONS DE L'ABADIA DE MONTSERRAT

Ausiàs Marc: 92-98.int - Tel. 245 03 03 - Fax 447 35 94 - 08013 Barcelona
Distribució: L'Arc de Berà - Centre Difusor d'Edicions Catalanes

Llull, 10-14 - Telex. 300 32 51 - 300 33 00 - Fax 300 95 64 - 08005 Barcelona

Bloc D. Concreció de projectes

Per què Mesures? Per què Projectes?

Un Projecte és no solament la definició d'uns objectius, sinó la forma de planificar-ne la realització. Implica, per tant, definir també l'organització de les tasques que cal dur a terme, la concreció dels recursos necessaris i l'avaluació del procés.

Una mesura implica una acció concreta. S'utilitza habitualment en l'argot polític quan els partits o els governs proposen accions encaminades en una certa intenció.

El Projecte 100 té vocació de Projecte que realitza mesures. No pretén substituir cap responsabilitat a l'hora de realitzar unes accions concretes, però sí generar-ne una motivació, un compromís col·lectiu.

El Projecte 100 és un projecte de projectes.

El Projecte 100 no pot ser un projecte de l'administració educativa. No pretén substituir-la en les seves responsabilitats. Per tant, amb un diàleg fluid amb l'administració, com ha de ser en tota democràcia participativa, n'ha de ser independent en els seus òrgans organitzatius i de definició. És un projecte de la societat civil.

Els projectes del Projecte 100 han de ser participatius, crítics amb la situació actual i creatius en la seva concreció.

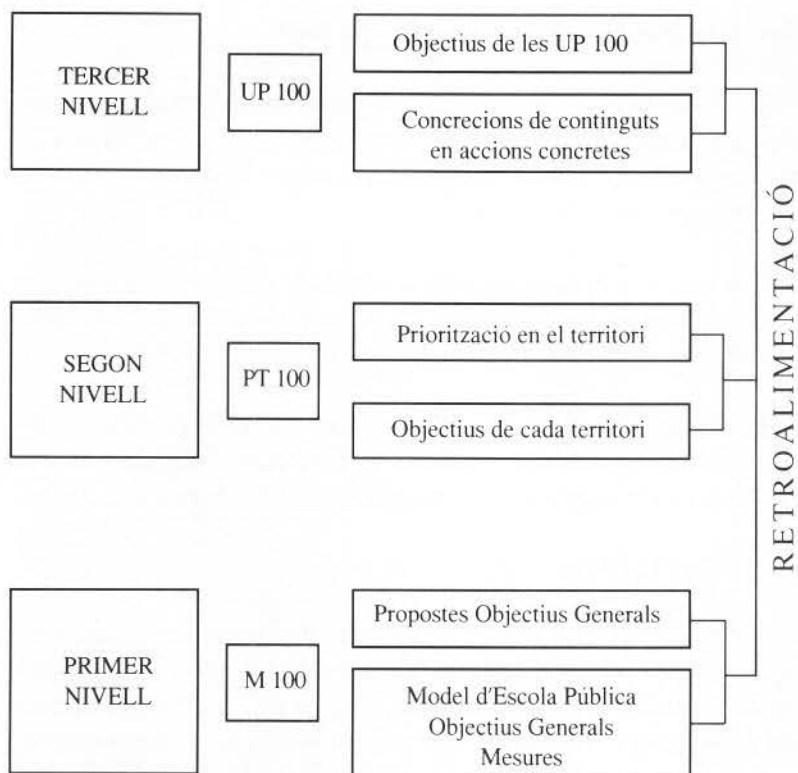
L'àmbit dels projectes pot ser divers. Nosaltres inicialment en distingim tres:

- Àmbit de centre.
- Àmbit territorial (ciutat, comarca...).
- Àmbit general.

Són tres nivells de concreció que s'aguanten els uns sobre els altres. Per això hem elaborat un «Marc de Concreció del Projecte 100 Mesures».

44 Del Projecte 100 Mesures al Congrés de Renovació Pedagògica

MARC DE CONCRECIÓ DEL PROJECTE 100 MESURES

Tercer nivell

Queda concretat en el marc dels centres educatius o d'institucions. S'ha de realitzar en mesures concretes definides en objectius, amb la previsió de recursos a utilitzar i avaluant els seus resultats.

Són les UP-100 i són el nucli bàsic del Projecte.

Segon nivell

Són la concreció en un territori de propostes per fer avançar la comunitat educativa d'acord amb els principis de la renovació pedagògica. Com és obvi, exigeixen una decisió de priorització conjunta i consensuada que en definirà els continguts. Els projectes acomplerts en el PT-100 (Projecte Territorial 100) són exemples a fer en d'altres territoris amb la convenient adaptació.

Primer nivell

Entenem que existeix un marc general del Projecte que dona un sentit identificador als projectes, però que en depèn. En aquest marc tenim els documents inicials del Projecte 100 com a documents de treball. Té la funció de sintetitzar els objectius generals, definir les línies de treball per bloc i alimentar-se i alimentar els altres nivells.

Retroalimentació

Aquest projecte està basat en la retroalimentació. El primer nivell no pot definir-se tant en la utopia que es faci desconegut en els projectes concrets. Més aviat pretenem un marc que s'adeqüi al màxim a la realitat i ajudi realment, com a reflexió en l'acció.

Aquesta retroalimentació va d'allò que és específic a allò que és més general. A l'inrevés que el marc curricular de la Reforma, el marc general queda definit pels marcs més específics.

Aquest projecte marc ajuda a concretar el nou Model d'Escola en base a una reflexió sobre les experiències i iniciatives que es generin.

Els indicadors de la qualitat educativa

Joan Mestres

Dr. Filosofia i Lletres. (Ciències de l'Educació)

La percepció d'un centre i la seva qualitat educativa per qualsevol persona és un conjunt global, integrat i únic de trets i indicadors. En aquests trets, hi ha sempre una doble referència: el què «és» i el què «es vol que sigui» o pot arribar a ser. Això suposa una plasticitat o possibilitat de canvi.

Parlar de qualitat educativa implica una «distància ètica» entre «la imatge real» i «la imatge ideal». Aquestes dues imatges són un producte social elaborat en un procés de consens, negociació i diàleg entre les parts implicades. El que és acceptable, tolerable, possible, convenient, profitós o desitjable es va modificant en el transcurs de la història. La qualitat educativa és un producte social, col·lectiu, tant en la realitat com en la «tendència ideal». La definició de qualitat educativa no és arbitrària, convencional o individual. Cada grup socio-cultural té, en un moment determinat, una manera d'entendre, percebre i explicitar allò que és la qualitat educativa. Cal partir d'aquesta diversitat i la seva evolució en la concepció del que és la qualitat educativa i els indicadors que la revelen.

Els indicadors de qualitat educativa, cal definir-los i acordar-los col·lectivament i segons un «model d'escola» que té coherència interna i intenta ajustar-se a una representació d'escola ideal i possible, per a aquí i ara; és una opció de política educativa que es defineix en un procés democràtic, amb els respectius agents i grups d'opinió, acció i pressió.

Els indicadors de qualitat educativa d'una escola es poden referir a set grans àmbits: 1. elements d'estructura (pedagògica, arquitectònica, jurídica...); 2. i 3. elements personals d'alumne i de professors; 4. l'organització (de l'equip docent, del currículum escolar...); 5. rendiment escolar entès com a resultat o com a procés; 6. els aspectes econòmics de la qualitat que solen ser oblidats pels professionals de l'ensenyament (com si no hi hagués una relació entre qualitat educativa i el seu cost); 7. la qualitat es produeix en integració en un entorn social i cultural concret (no es pot aconseguir ni proposar el mateix en «escenaris» diferents). Amb les inicials d'aquests set àmbits sorgeix el mot «SAPOREI», que dona nom a un model d'avaluació de qualitat educativa amb una llista

de més de dos-cents indicadors. No tots tenen la mateixa importància. Cal escollir i seleccionar els que són significatius i més rellevants per a nosaltres en cada moment.

Un indicador sol, aïllat, no té quasi cap valor. S'han d'interpretar, en grups, formant un perfil de qualitat de manera global i interrelacionada.

I com quasi tot en educació i en la vida: els indicadors més fàcils d'aconseguir són els menys importants, poc reveladors i gens significatius. Els indicadors més importants són els generals (factors G), que apunten a una visió més interna, profunda o simbòlica de la qualitat educativa. No estan en cap dels set àmbits Saporei. Són com el cor de la cebeta de la qualitat educativa i s'hi arriba a través de les set capes més externes, que tampoc no es poden oblidar o menysprear.

Aquests indicadors generals de qualitat educativa es podrien enunciar breument, com si es tractés de dits que pretenen assenyalar la lluna; i ben entès que el que es vol assenyalar és la lluna, no el dit (l'etiqueta de l'indicador): 1. filosofia i política que orienta l'acció educativa (el projecte educatiu); 2. el caràcter, ideari i estil educatiu; 3. la participació en la presa de decisions i en l'estructura de poder del centre; 4. el grau de cohesió, solidaritat i treball en equip; 5. el sentiment de pertinença a una collectivitat o institució (aquesta és la «meva», «nostra» escola, diuen els alumnes i els mestres que s'hi senten vinculats personalment); 6. la imatge corporativa, institucional que es té internament i es reflecteix externament a l'entorn; 7. el grau de satisfacció i el sentiment de confiança recíproca i amor que es genera en creure i sentir el que es fa en comú; 8. la bona relació entre recursos disponibles, utilització i benefici social que se n'obté per a tota la comunitat educativa; 9. patrimoni educatiu del centre, els professors i els alumnes (saber fer, aprendre a saber fer millor a partir de la experiència); 10. capacitat d'innovació i evolució orientada i consolidada.

Són deu indicadors clau? Hi són tots? Es poden «explicar» de manera més significativa i acceptable? Es poden resumir en tres, dos o potser un de sol realment bàsic i revelador de la quantitat educativa? Parlem-ne. Els indicadors de la qualitat educativa són de definició, consecució i acceptació col·lectiva, social i temporal, vàlids per a aquí i ara, no per sempre. La consecució de la qualitat educativa és un procés social de consens, negociació i imaginació que es fa amb paraules, sentit, força i acció (Faust, Goethe).

Barcelona, abril de 1992

Com han de ser les mesures o propostes

Hem definit que pretenem un projecte que generi l'acció. Ens sembla que en educació i des de la Renovació Pedagògica hem sabut definir principis molt generals, però sempre hem topat amb la dificultat de concretar-los en projectes.

Així s'insisteix que les propostes que es facin des dels diferents àmbits del Projecte 100 han de tenir algunes característiques.

1. *Han de ser precises*

Han de ser clares en la seva formulació i han de generar objectius concrets ben definits. Hem de fugir de projectes de centre i de projectes territorials d'objectius generals ambigus.

2. *Han de ser interrelacionades*

Nosaltres entenem que no es poden fer propostes que no tinguin en compte el caràcter ecològic que hem de donar a l'educació. No es pot fer una proposta, per exemple, en el terreny de l'horari dels alumnes sense tenir en compte l'horari dels mestres, les necessitats socials o fins i tot les aportacions que en aquest sentit ens dona la psicologia i la pedagogia. Les propostes han de tenir un caire global positiu.

3. *Han de ser possibles*

Cal tenir els recursos per dur a terme les propostes o almenys expectatives raonables de disposar-ne. Creiem que hem d'anar més enllà del possibilisme, però sense deixar de tocar de peus a terra.

4. *Han de concretar les responsabilitats*

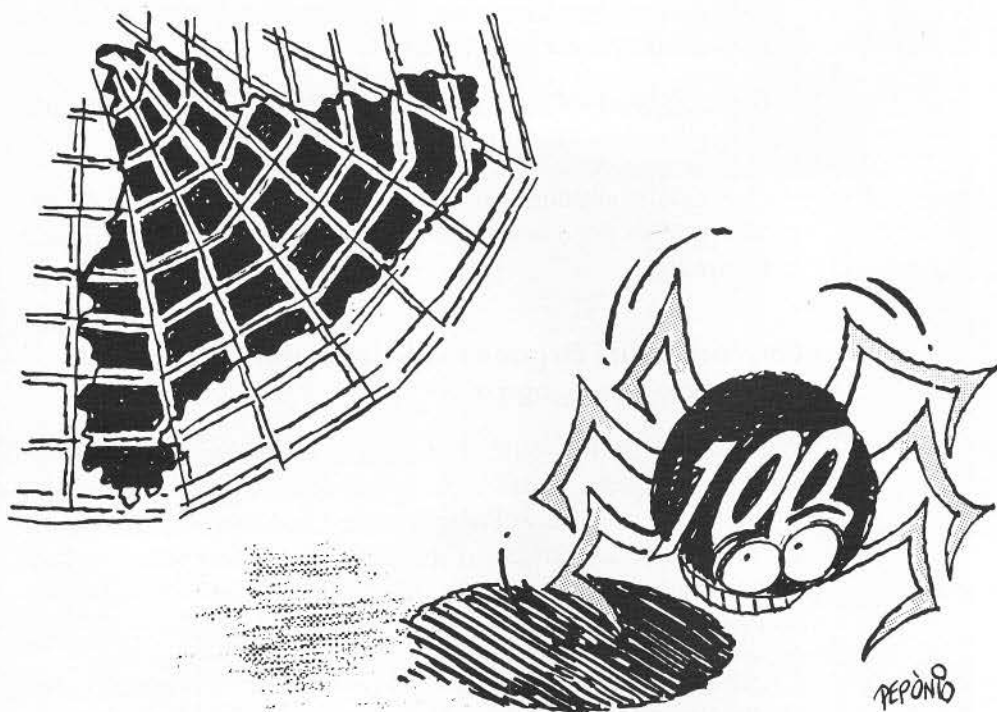
No s'hi val a fer propostes tan generals que no se sàpiga qui n'és responsable. Esperem, però, que les propostes del Projecte 100 impliquin responsablement tots els sectors de la comunitat educativa.

5. *Han de ser consensuades per la comunitat educativa*

Cadascú té les seves responsabilitats en educació, i per tant esperem que les propostes impliquin accions diferents en els diversos estaments de la comunitat educativa. Aquestes accions, però, han de tenir un objectiu comú i per tant cal consensuar-les. El creixent esperit corporatiu que es detecta en l'educació en l'actualitat no té res a veure amb el model més tradicional de la Renovació Pedagògica.

6. Han de concretar-se en un àmbit

S'han de definir propostes que impliquin un canvi en un centre educatiu, en una institució o en un territori concret. No esperem, per tant, formulacions massa generals, que sovint ja han estat definides, sinó la seva traducció relacionada a un àmbit concret.

CONCLUSIONS: del Projecte 100 Mesures al Congrés de Renovació Pedagògica

Un Congrés de Renovació Pedagògica

A mesura que aquest projecte de les 100 Mesures s'anava presentant en públic, una de les seves propostes es feia possible: organitzar un Congrés Català de Renovació Pedagògica.

És per això que el Projecte 100 ha evolucionat cap a la proposició d'aquest Congrés, les característiques del qual —sense ser una novetat respecte al passat immediat de Catalunya— sí que representa una proposta agosarada pel moment actual.

50 Del Projecte 100 Mesures al Congrés de Renovació Pedagògica

Es tracta de convocar un Congrés amb les següents característiques:

- Que sigui processual, és a dir que les Jornades finals siguin un recull d'un treball fet durant uns anys.
- De participació àmplia. Si s'estructura a partir de projectes concrets de centres o territorials, el nombre de participants s'eleva a tots aquells que els porten a terme.
- Basat en l'acció. Com hem explicat a bastament, pretenem propostes possibles que es realitzin.
- Que sigui innovador i arrelat a l'entorn. Que no parteixi de models generals per a tothom, sinó de l'exemplificació d'experiències renovadores.

Convocatòria i Organització del Congrés Català de Renovació Pedagògica

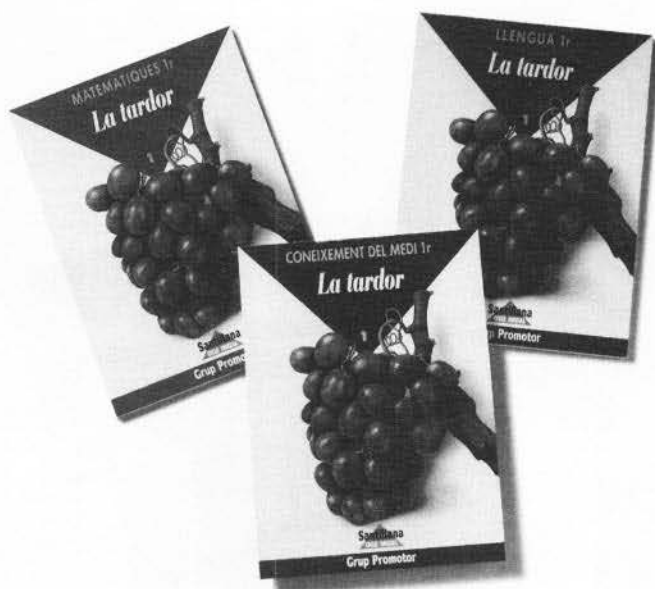
El Congrés de Renovació Pedagògica, del qual el Projecte 100 és l'inici, es convocarà durant la celebració de les quartes Jornades dels Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya. Aquestes Jornades prenen així un caràcter d'obertura al moviment social en favor de l'educació i superen el marc estricte dels Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya.

Això comporta la necessitat de crear una comissió organitzadora àmplia d'acord amb els principis que regulen el Congrés. També suposa una segona redacció del Document Projecte 100 adequat a l'evolució del Projecte, que serveixi de document base en la convocatòria del Congrés.

El calendari que proposem és el següent:

1991	Difusió del Projecte Definició del Projecte
1992	Incorporació al Projecte d'altres col·lectius Document 100 Mesures (maig 1991)

El millor currículum

Per originalitat

Perquè GRUP PROMOTOR / SANTILLANA - CICLE INICIAL t'ofereix una solució nova i diferent: els Programes. Programes trimestrals per adquirir els aprenentatges bàsics en un context motivador. Per treballar els conceptes, els procediments i les actituds de cada àrea en una situació rellevant per als nens i nenes. «La tardor», «L'hivern» i «La primavera» per al primer curs. «La casa», «El carrer i els oficis» i «La localitat i el paisatge» per al segon. La globalització i l'aprenentatge significatiu per a tot el cicle.

Santillana
CICLE INICIAL
Grup Promotor

El millor currículum

Per varietat

Perquè GRUP PROMOTOR / SANTILLANA - CICLE INICIAL t'ofereix una gran riquesa de materials: quaderns de pràctica i llibres de lectura per a l'alumne; guies, quaderns de programació i una proposta d'avaluació per a l'ensenyant. Tot el que cal perquè puguis seleccionar el més convenient per a un ensenyament motivador i flexible, adaptat als ritmes i les capacitats dels alumnes.

Santillana
CICLE INICIAL
Grup Promotor

6 - 7 - 8 NOVEMBRE 1992	Document 100 Mesures (octubre 1992) IV Jornades de MRP: "De les 100 Mesures al Congrés"
--	---

1992	Manifest "Cap al Congrés" Comitè Científic Comissions sectorials Comissió organitzadora Comissions territorials
1993	
1994	
1995	Recollida i difusió d'experiències Elaboració Plans Territorials Aprofundiment i desenvolupament dels 10 blocs Adhesions Altres activitats descentralitzades
1996	

CONGRÉS DE RENOVACIÓ PEDAGÒGICA

Com es pot participar en el Projecte 100 i en el Congrés

Ja hem repassat en l'apartat dels centres educatius la participació de les escoles com a institucions. Per acabar, cal fer un resum sobre com participar en el projecte:

- Dur a terme activitats de difusió del Projecte.
- Fer propostes per aprofundir, millorar... el document general.
- Impulsar, intercanviar i difondre experiències concretes en els diversos àmbits de treball.
- Col·laborar territorialment amb d'altres entitats a fer un pla consensuat i temporalitzat de millora de l'ensenyament.

El millor currículum

Per innovació

Perquè GRUP PROMOTOR / SANTILLANA - CICLE INICIAL t'ofereix noves propostes didàctiques. Per atendre millor les necessitats reals de l'aula. Perquè els teus alumnes descobreixin el sentit d'aprendre a llegir i a escriure. Perquè assolixin una lectura comprensiva. Perquè siguin capaços de resoldre problemes matemàtics. Perquè adquireixin procediments que els permetin entendre el medi on viuen.

Per educar-los en actituds i valors.

Santillana
CICLE INICIAL
Grup Promotor

Exercicis de participació

Introducció

Aquest és un projecte basat en la participació, participació que podeu concretar de moltes maneres. Seguidament hem preparat un conjunt d'exercicis constituït per mostres del material que fem servir en les presentacions per promoure i exemplificar el debat que proposem.

Podeu fer-los sols, o bé en equip, mig en broma o bé seriosament. Com a deures de vacances, mentre esteu descansant, recuperant forces abans del proper curs (que déu n'hi do el que ens espera).

Feu-nos arribar les vostres respostes.*

No cal que limiteu la vostra participació a fer aquests exercicis. Feu-nos arribar els vostres suggeriments, les vostres propostes de treball, ens podeu demanar aclariments.

A tots els que us comuniquem amb nosaltres us garantim informació, materials, etc. Indiqueu-nos les vostres dades personals. Penseu, de totes maneres, que la manera més adequada de participar, més que individualment, és a partir del vostre centre, de la vostra localitat. Poseu-vos en contacte amb el vostre Moviment de Renovació Pedagògica.

Estem, en definitiva, a la vostra disposició.

Maig 1992

Exercici núm. 1. Tria el teu model de congressista

Teniu a continuació uns models de congressistes.

1. *Kumbaiàs*

Vine amb nosaltres. Agermanats anirem caminant sota un cel blau de renovació pedagògica. Farem un Congrés on sota el lema «tant com puc» canviarem l'educació. Tu que ets actiu o activa, decidit o decidida, i un bona fe com una catedral no hi pots faltar. Diuen que no està de moda ser com tu, però si no véns al Congrés, et trobarem a faltar.

2. *Superprofessionals*

En la conjuntura actual cal implementar accions sinèrgiques per aconseguir uns resultats òptims. Necessitem aprofundir en la supereficiència. Cal que aportis al Congrés la teva capacitat de decisió, la teva capacitat per generar accions, la teva capacitat per formar equip, la teva capacitat de treball. Una educació moderna necessita professionals com tu.

3. *Sindicalistes*

Has cregut sempre que el professional docent està poc considerat socialment i econòmicament. Has defensat unes condicions de treball per al professorat que fossin dignes. Has arribat a la conclusió que la defensa d'aquestes reivindicacions, s'ha de fer tenint en compte i defensant també els alumnes. Una persona lluitadora com tu té un lloc al Congrés. Vine.

4. *Barretines*

Sempre has fet país defensant l'Escola Catalana, és a dir una escola lligada a la seva cultura i a la seva llengua. La teva visió d'escola catalana sempre ha anat relacionada amb la Renovació Pedagògica. No pots faltar al Congrés de Renovació Pedagògica de Catalunya. Ara cal més.

5. *Irreductible*

Tu, que no pots acceptar la situació actual, que tenies tantes il·lusions en el canvi educatiu i que estàs decebut. Que no vius tranquil amb les coses tal com van, que vols afegir-te a projectes positius que

intentin canviar les coses de debò, tu que tens tantes iniciatives per fer les coses d'una altra manera, aquest és el teu Projecte, no en dubtis.

6. «Normals»

Compleixes el teu horari lectiu, de permanència i laboral. Fas els teus cursos per posar-te al dia. Vols ser un bon professional, però que no t'amoïnin a partir de les cinc. Encara que està mal vist per alguns companys, vols anar de colònies amb els teus alumnes. Escoltes i intentes ajudar a cadascun d'ells. Ets responsable i vols que l'Administració també ho sigui. Aquest és un projecte per a tu. T'hi esperem.

Qüestionari

T'identifiques amb algun d'aquests models? Amb quin?
El teu model és un altre? Descriu-lo.

Exercici núm. 2. Grau d'adequació per ser congressista actiu

Objectiu: El Congrés de Renovació Pedagògica de Catalunya és un projecte de futur on caldrà mobilitzar molts recursos. Hi estem preparats? El qüestionari present revalidat per «Renovation council de l'Universitat de Còrsega-MRP» et donarà un diagnòstic precís sobre la teva situació de partida.

Contesteu a les preguntes numerant-les de l'1 al 5.

1. Gens d'acord.
  2. Poc sovint.
  3. Ni poc ni gaire.
  4. Bastant d'acord.
  5. M'hi identifico plenament.
-
1. L'ensenyament ofereix als alumnes elements imprescindibles per a la seva formació.
  2. El docent és un professional que ha de ser dignificat socialment i econòmicament.
  3. Allò de «tants caps tants barrets» ha passat a la història.

FUNDACIÓ
JAUME I

XIV Premis BALDIRI REIXAC

D'ESTÍMUL A L'ESCOLA CATALANA

VEREDICTE 1991-92

Dotació total: 10.550.000 ptes.

PREMIS A ESCOLES

12 premis de 500.000 ptes.
cadascun

ESCOLA SANTA MARIA D'ARTÉS,
d'Artés (Bages)

ESCOLA L'HORITZÓ
de Barcelona (Barcelonès)

C.P. CARITAT SERINYANA,
de Cadaqués (Alt Empordà)

C.P. CAMÍ DEL MIG,
de Mataró (Maresme)

C.P. EL TURÓ,
de Montcada i Reixac (Vallès Occidental)

COL.LEGI SAGRADA FAMÍLIA,
de La Pobla de Segur (Pallars Jussà)

I.B. GAUDÍ,
de Reus (Baix Camp)

C.P. BEAT BONAVENTURA GRAN,
de Riudoms (Baix Camp)

C.P. CASTANYER,
de Sant Joan les Fonts (la Garrotxa)

C.P. ARCE OCHOTORENA,
de Tortosa (Baix Ebre)

C.P. MANUEL FOGUET,
de Vinaròs (Baix Maestrat)

C.P. LLUÍS VIVES,
de Xilxes (Plana Baixa)

PREMI A MESTRES I PROFESSORS

Dotat amb 800.000 ptes, que
es distribueixen com segueix:
400.000 ptes. al treball
guardonat i una subvenció de
400.000 ptes. per a contribuir
a la seva edició.

Ha estat atorgat al treball:

**TALLERS AL CICLE MITJÀ PER
APRENDRE I DIVERTIR-SE TOT
FENT LLENGUA,**

de Carme Fornés i Eulàlia Ros.
Proposta rica i innovadora per a
organitzar el treball de llengua al
Cicle Mitjà en escoles que segueixen
el Programa d'Immersion Lingüística.
Es tracta d'un conjunt d'activitats
estructurades en tallers que posen
l'alumne en situacions motivadores
d'ús real de la llengua, afavoreixen i
estimulen les interaccions socials i
garanteixen una continuïtat en relació
amb la metodologia utilitzada en els
nivells anteriors. A més de la qualitat
del treball, el Jurat ha tingut
especialment en compte la seva
oportunitat i la possibilitat de servir
com a model per a moltes altres
escoles.

PREMIS ALS ALUMNES

50 lots de llibres per valor de
75.000 ptes. cadascun

PARVULARI I CICLE INICIAL

Els transports. Alumnes de
parvulari. Escola l'Espill, de
Manresa.

Jocs i joguines. Alumnes de
parvulari. Escola Mowgli, de
Reus.

El llibre dels oficis. Alumnes de
2n de preescolar. Col.legi Maria
Auxiliadora, d'Algemès
(País Valencià).

**Les vacances de la família
Pocasolta.** Alumnes de
parvulari i 1r i 2n d'EGB. C.P.
Miguel Hernández, de
Badalona.

Els bolets. Alumnes de 1r i 2n
d'EGB. C.P. Lloriana, de
Sant Vicenç de Torelló.

Manual del bon cavaller.
Alumnes de 2n d'EGB. C.P.
Benviure, de Sant Boi de
Llobregat.

Els quefers de la canalla. Alumnes de 2n d'EBG. C.P. Platero y yo, d'Aldaia (País Valencià).

CICLE MITJÀ

Llegim perquè ens agrada. Alumnes de 3r d'EBG. Escola Orlandai, de Barcelona.

Auca de la rondalla "El mig pollastre". Alumnes de 3r d'EBG. C.P. Sant Blai, de Llauri (País Valencià).

Comarca d'Osona. Alumnes de 4t d'EBG. Escola Casals-Gràcia, de Manlleu.

La pesca ahir i avui. Alumnes de 5è d'EBG. Escola Immaculada Concepció, de Lloret de Mar.

Treball-estudi: comarques de Catalunya. Alumnes de 5è d'EBG. C.P. La Mercè, de Tortosa.

Excursió al bosc de Gabellí. Alumnes de 5è d'EBG. C.P. Llorenç Ribera, de Campanet (Mallorca).

CICLE SUPERIOR

El meu poble, Manlleu. Alumnes de 5è, 6è, 7è i 8è d'EBG. C.P. Pompeu Fabra, de Manlleu.

Treballs de coneixement de l'entorn (20 treballs). Alumnes de 6è, 7è i 8è d'EBG. Escola Montsant, de Reus.

Arrels i poble: la vila de Castellciutat. Alumnes de 6è, 7è i 8è d'EBG. Col·legi Públic de Castellciutat.

Comunitat Econòmica Europea. Alumnes de 7è d'EBG.

El castell de Calonge. Alumnes de 8è d'EBG. Escola Vedruna, de Girona.

Resseguint les pedres de Sant Julià de Vilatorrada. Alumnes de 7è d'EBG. C.P. Bellpuig, de Sant Julià de Vilatorrada.

La boira. Alumnes de 7è d'EBG. C.P. Dr. Fortià Solà, de Torelló.

Immigrants a Catalunya. Alumnes de 7è d'EBG. C.P. Joan Maragall, de Sabadell.

Aurella (revista escolar). Alumnes de 6è, 7è i 8è d'EBG. C.P. Carles de Fortuny, d'Esponellà.

Una sortida poètica. Alumnes de 7è i 8è d'EBG. C.P. Verge del Roser, de Vallmoll

Tirant lo Blanc. Alumnes de 7è i 8è d'EBG. C.P. Mare de Déu de Montserrat, de Súria.

Tirant lo Blanc (en vers). Alumnes de 7è i 8è d'EBG. Escola Mare de Déu dels Dolors, de Sant Boi de Llobregat.

Treballs sobre l'entorn (6 treballs). Alumnes de 7è i 8è d'EBG. Col·legi Nostra Senyora del Carme, de Balaguer.

Els nostres carrers. Alumnes de 8è d'EBG. C.P. Gil Cristià, de La Selva del Camp.

L'Observatori de l'Ebre. Dades meteorològiques dels anys 1960-1990. La comarca del Baix Ebre. Alumnes de 8è d'EBG. C.P. Maria Garcia Cabanes, de L'Aldea.

Els cinc Presidents de la Generalitat moderna. En el centenari de les Bases de Manresa. Alumnes de 8è d'EBG. Col·legi Vedruna, de Palafrugell.

Orfeó Català. Alumnes de 8è d'EBG. Escola Garbí, d'Esplugues de Llobregat.

A la recerca del tap pispat. Alumnes de 8è d'EBG. Escola Graduada Comarcal Bac de Cerdanya, d'Alp.

Valors: alegria, responsabilitat, sinceritat, amistat! Alumnes de 8è d'EBG. Col·legi Mare de Déu del Carme, de Santa Coloma de Queralt.

També podem. Alumnes de 8è d'EBG. Col·legi Públic d'El Pinell de Brai.

Estada a l'aula del mar de Benicàssim. Sexualitat i vida. La Mel. Alumnes de 8è d'EBG. C.P. Garganes Foieta, d'Altea (País Valencià).

CICLES DIVERSOS

La flora dels nostres camins i marges. Alumnes de 1r a 5è d'EBG. Col·legi Públic de Cabra del Camp.

Conèixer, estimar i viure la natura. Alumnes de parvulari a 8è d'EBG. C.P. Les Moreres, de Les Pobles.

Fem llibres. Alumnes de tots els nivells. C.P. Sant Ignasi, de Manresa.

Comunicacions per l'Ebre a Benifallet. Alumnes de tots els nivells. Col·legi Públic de Benifallet.

Jornades mediambientals "Retrobem el bosc". Alumnes de parvulari a 8è d'EBG. C.P. Abat Oliba, de Sant Hipòlit de Voltregà.

Tirant lo Blanc. Alumnes de tots els nivells. C.P. Europa, de Salou.

Festa des Jai. Alumnes de tots els nivells. Col·legi Públic de Búger (Mallorca).

Tirant lo Blanc. Alumnes d'educació especial. Escola Àuria, d'Igualada.

Aladí i la llàntia meravellosa. Alumnes de tots els nivells. Escola Gitanjali, de Badalona.

BUP, COU I FP

Flors i plantes per cosmètics i perfums. Alumnes de 3r de BUP. I.B. Eugeni d'Ors, de Vilafranca del Penedès.

Tecnologia química 5. Les fonts. Els detergents. La llet. Alumnes de 3r. d'F.P.-2. I.P.F.P. Esteve Terradas, de Cornellà.

L'observació i la descripció, fonaments de la recerca científica. Alumnes de 1r, 2n, i 3r. de BUP. I.B. Joan d'Austria, de Barcelona.

Crit Club: revista. Alumnes de 2n de BUP. I.E.S. Sitges, de Sitges.

"Principia Ethica" de Moore i "Ètica i llibertat" de Terricabres. Alumnes de 3r de BUP. I.B. Bisbe Sivilla, de Calella.

La batalla de l'Ebre 50 anys després. L'evolució de la recollida de deixalles. Els diferents carburants dels vehicles a motor. Alumnes de 3r de BUP. Centre d'Estudis Gresol, de Terrassa.

Dossier de l'amor. Alumnes de 3r. de BUP. I.B. Tirant lo Blanc, de Torrent (País Valencià).

Anàlisi biològica i química de les aigües del riu Girona. Alumnes de 3r de BUP. I.B. Historiador Chabàs, de Dènia (País Valencià).

JURAT

Carme Alcoverro i Pedrola
Rosa Boixaderas i Sàez
Ramon Bosch i Costa
Josep González-Agàpito
Antoni Moga i Ferrés
Bartomeu Palau i Redon
Joan Perera i Parramon
Roser Ros i Vilanova
Josep Tio i Casacuberta

60 Exercicis de participació

4. L'ensenyament ha de canviar molt per adaptar-se a un món en transformació constant.
5. Encara que l'ensenyament està en situació de crisi, aquesta és una crisi de creixement i permetrà millorar.
6. El docent és un simple transmissor de coneixements i no ha de decidir sobre les qüestions de fons de l'educació.
7. Els centres educatius han d'oferir un Projecte Educatiu de Centre propi i diferenciat dels altres.
8. El Dret a l'Educació no es limita a triar centre, sinó que es refereix també a la qualitat d'aquesta educació.
9. Encara que el Sistema Educatiu és prou complex, també depèn d'allò que podem aportar cadascú.
10. Els docents, com a professionals, han de formar-se permanentment per donar resposta qualificada a les necessitats educatives dels alumnes.
11. No cal esmerçar esforços per consensuar els aspectes relacionats amb el Projecte Educatiu. Es marca una línia, i els alumnes, professors i pares i mares, s'hi han d'adaptar.
12. En Educació tot està inventat, no cal, per tant, plantejar-se canvis.
13. La qualitat de l'educació depèn exclusivament d'allò que faci l'Administració Educativa.
14. El docent com a professional que actua sobre uns alumnes i en una societat que són molt diversos ha d'estar obert a reflexionar sobre la seva acció.
15. El treball en equip només és necessari per posar-se d'acord en els horaris, però no cal cohesionar aspectes de metodologia didàctica entre els professors.
16. L'Escola com a institució social és un microcosmos que reproduceix la realitat social, en la qual és positiu fomentar la participació.
17. No trobarem ningú interessat en un projecte per canviar i millorar l'Educació.

18. El docent com a professional ha d'estar interessat a millorar continuament per donar un resultat òptim.

19. Un centre educatiu ha de tenir una personalitat pròpia, ha de fer història, a la qual s'adapten el professorat i l'alumnat de manera activa.

20. Cal fer propostes de millora precisa i no ens hem de quedar solament a detectar els problemes.

Plantilla per puntuar:

En les preguntes amb el signe — cal canviar el sentit de la resposta:

1 és 5 • 2 és 4 • 3 és 3 • 4 és 2 • 5 és 1

1. _____	5. _____	9. _____	13.- _____	17.- _____	Total
A. _____					
2. _____	6.- _____	10. _____	14. _____	18. _____	Total
B. _____					
3. _____	7. _____	11.- _____	15.- _____	19. _____	Total
C. _____					
4. _____	8. _____	12.- _____	16. _____	20. _____	Total
D. _____					

62 Exercicis de participació

- A. Sobre moviment social en favor de l'Educació.
- B. Sobre la professionalitat docent.
- C. Sobre el centre com a nucli de l'educació.
- D. Sobre la Renovació Pedagògica.

Puntuació de 5 a 25 punts. No és creïble que estiguis llegint una revista pedagògica. Segur que l'estat d'ànim a l'hora d'omplir el qüestionari no ha estat positiu. Cal animar-se.

Puntuació de 26 a 50 punts. Necessites un projecte com el Projecte 100 per animar-te. Encara tens suficient esperit de renovador/a pedagògic/a per engrescar-te. No deixis passar l'oportunitat.

Puntuació de 51 a 75 punts. Estàs en disposició d'afegir-te al projecte, amb recursos i amb principis que s'adaptin bé a la finalitat del projecte. T'hi has d'apuntar.

Puntuació de 76 a 100 punts. El Projecte 100 és el teu projecte, el podries haver proposat tu mateix. Cerca la manera de col·laborar-hi i endavant.

Exercici núm. 3. Qüestionari per analitzar propostes

Aquest exercici tracta de ser un instrument per analitzar les propostes. És útil, almenys en un moment inicial, ja que la tendència a fer propostes inviàbles és prou arrelada encara.

Podem assenyalar els següents passos:

- 1r. pas: Definició de la proposta.
- 2n. pas: Fer una anàlisi del diagnòstic.
- 3r. pas: Analitzar la precisió de les propostes.
- 4t. pas: Interrelació de les propostes.
- 5è. pas: Analitzar possibilitat i responsabilitat.
- 6è. pas: Assegurar consens en l'acció.
- 7è. pas: Avaluació en el procés.

1r. pas: Definició de la proposta.

Es fa la proposta fruit d'una necessitat molt concreta o d'una «pluja d'idees».

Exemple: Afavorir l'elaboració de Projectes Curriculars de Centre que estiguin basats en el treball en equip.

Proposta a analitzar:

2n. pas: Fer una anàlisi del diagnòstic

Una vegada feta la proposta caldrà fer un diagnòstic de la situació. Caldrà constatar la coincidència en el diagnòstic de diferents sectors. Aquest aspecte és molt important perquè la validesa de la proposta i el seu probable èxit depèn en gran part d'un diagnòstic encertat.

Exemple: Una de les conseqüències més greus de la manca de Projectes en els Centres és la falta de coherència entre l'equip de professors, cosa que comporta problemes amb els alumnes. La determinació del currículum i la seva concreció en el Projecte Curricular de Centre, encara que fonamentalment és un document tècnic, ha de generar canvis en la pràctica educativa. Allò que s'espera sobretot és que generi un treball en equip.

Proposta:

3r. pas: Analitzar la precisió de les propostes

Una proposta ha de generar una acció. És per això que si es confusa o ambigua, si no determina exactament on cal arribar, dificultarà aquesta capacitat. En aquest pas cal revisar aquesta precisió.

Exemple: La proposta analitzada és massa general. Caldria encara concretar alguns passos intermedis, ja que no podem suposar que el Projecte Curricular de Centre és una acció puntual. D'altra banda, el treball en equip necessita que es concreti com es durà a terme. El verb afavorir és molt poc precís.

Proposta:

64 Exercicis de participació

4t. pas: Interrelació de les propostes

Les propostes no poden ser aïllades. Les propostes han de ser ecològiques, és a dir, han de partir d'una anàlisi de la realitat feta de manera global. Les propostes en qualsevol dels elements de l'educació estan interrelacionades i cal analitzar si la proposta assenyalada és positiva d'una manera general i no ens crea nous problemes.

Exemple: D'entrada caldria assenyalar que aquest objectiu no es pot aconseguir disminuint l'atenció directa als alumnes, que ja és prou ajustada. Per tant, s'han de posar en marxa recursos nous de tipus personal, funcional o material, però sense carregar-ho sobre l'horari dels professors, ja prou ple. També el PCC ha de respectar el PEC, perquè no es pot fer un currículum sense tenir en compte l'entorn en què es mou el centre.

Proposta:

5è. pas: Analitzar possibilitat i responsabilitat

Potser en analitzar la precisió ja s'haurà analitzat la seva possibilitat. Hi ha propostes que, encara que molt interessants, no poden fer canviar la realitat perquè no són possibles. Encara que ens hem d'assenyalar finalitats difícils, s'han de marcar passos petits per arribar-hi. Aquests passos són propostes del Projecte 100. D'altra banda, les propostes han de ser llançades concretant qui les ha de posar en marxa.

Exemple: La proposta, per poc precisa, no se sap si és possible. En realitat, formulada així, no creiem que generi gaire acció. També pressuposa una situació general idèntica en els centres, que no s'ajusta a la realitat. D'altra banda, la responsabilitat queda totalment difusa. Qui l'afavoreix: l'Administració aportant recursos, formant el professorat, o potser l'equip directiu del centre mobilitzant els recursos interns del centre, o els professors que hi participen. Com es veu, la inconcreció de les responsabilitats podria fer que ningú no s'ho sentís propi.

Proposta:

6è pas: Assegurar consens en l'acció

Per assegurar l'èxit de la proposta cal comptar amb una situació de consens, ja que això facilita la seva realització. El Projecte 100 planteja que és un aspecte que cal vetllar, per no trobar-se amb forces contràries que contrarestin l'esforç i els recursos mobilitzats.

Exemple: No es pot analitzar si no ens referim a un centre concret.

Proposta:

7è pas. Avaluació en el procés

Cal establir mecanismes de vigilància del procés que segueix la proposta quan es concreta en acció, per poder rectificar sobre la marxa, adaptar els objectius i precisar els passos a seguir.

Exemple: S'ha de marcar en la proposta una temporalització i assenyalar uns moments en el procés per determinar si evoluciona correctament, per avaluar-lo.

Proposta:

Exercici núm. 4. On és Wally?

En aquest exercici es tracta de buscar la mesura correcta. Igual que en els famosos llibres de Wally (del dibuixant Martin Handford), molt sovint s'amaga al costat d'altres molt semblants.

Exercici

En el mateix full (feu una fotocòpia si no el voleu fer malbé):

— Encerceleu amb una rodona verda les mesures que us semblin correctes.

66 Exercicis de participació

- Encercleu amb una rodona vermella les que us semblin incorrectes.
- Encercleu amb una rodona blava les que us semblin incompletes, imprecises, o que en la formulació del text siguin insuficients. Uniu amb fletxes les que us sembli que estan relacionades. Podríeu assenyalar-ne d'altres?

Ensenyament de qualitat

1. Agrupaments homogenis.
2. Ètica plantejada com a ensenyament de qualitat.
3. No a les sortides; cal donar més continguts.
4. Coneixement per assignatures.
5. Ensenyament comprensiu.
6. Exàmens finals.
7. Ratio alta d'alumnes.
8. Ensenyament exclusivament memorístic.
9. Programació sistemàtica de les activitats, feta per l'equip de mestres.

Nova col.lecció de llibres per a l'ensenyament pluridisciplinari de la literatura

Títols de pròxima aparició:

3. Mercè Bruguera i Joan Ducròs
Montserrat i la literatura
4. Glòria Casals
Joan Maragall
5. Josep Camps i Llorenç Soldevila
El comte Arnau, llegenda i literatura
6. E. Ciuraneta, J. Closa, D. Requena
Sant Llorenç del Munt i la literatura
7. Manuel Carbonell, Carme Sobrevila
J. V. Foix

L'AIXERNADOR
edicions

Passatge de les Escoles, 4 int.
Tel./Fax. (93) 797 04 04
08310 Argentona

Distribuïdor:

ARC DE BERÀ. Ramon Llull, 10 - 08005 Barcelona.
Tel. 300 33 00.

10. Treball en equip del professorat del cicle.
11. Qualificacions a través de notes.
12. Disciplina basada en els càstigs.
13. Educació feta exclusivament amb llibres.
14. Pla de treball concret amb els alumnes.
15. Rigidesa d'horaris.
16. Selecció de l'alumnat segons les seves capacitats.
17. Posar deures a casa.
18. Seguiment del llibre de text exclusivament.
19. Cada mestre d'una escola té el seu mètode.
20. Disciplina basada en la resolució dels conflictes.
21. Varietat de mètodes.
22. Reunions pedagògiques amb els pares, ben preparades.
23. Atenció als alumnes amb dificultats, fent un grup-classe a part amb ells.
24. Utilització progressiva de l'autoavaluació.
25. Contactes esporàdics i espontanis amb els pares.
26. Utilització de tot tipus de recursos a la classe: llibres, àudio-visuals, observació directa, etc.
27. Flexibilitat en l'organització espacial i temporal.

Formació permanent del professorat adequada a les seves necessitats

1. Participació del professorat en el disseny de la formació permanent.
2. Formació per als mestres novells.
3. Formació per a la millora retributiva laboral.
4. Formació permanent instructiva.
5. Cursos institucionals per a directors.
6. Descentralització de la formació.
7. Formació cultural bàsica.
8. Informació sobre el disseny circular.
9. Formació amb disminució d'horari lectiu.
10. Formació igual per a tothom.
11. Formació com a tècnic en vídeo.
12. Formació voluntària.
13. Sexennis.
14. Intercanvi d'experiències didàctiques.
15. Formació a través dels inspectors.
16. Formació de formadors.
17. Formació en hores d'exclusiva.

68 Exercicis de participació

18. Formació en llenguatge informàtic.
19. Formació per a la carrera docent.
20. Formació per poder sortir de l'escola.
21. Formació basada en cursets.
22. Escoles d'Estiu.
23. Formació basada en les necessitats del centre.
24. Reciclatge de català.
25. Substituts per a la formació.

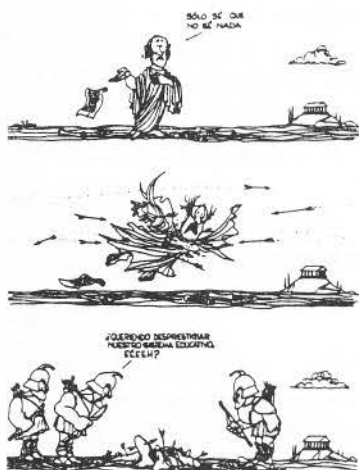
Exercici núm 5. Els cromos de les 100 Mesures

En les presentacions que hem fet, hem utilitzat un conjunt de «cromos» que representaven diverses situacions de l'ensenyament. En aquests «cromos» presentàvem, en primer lloc, un acudit relacionat amb alguna problemàtica educativa. A continuació explicàvem aquesta problemàtica a partir d'un diagnòstic de la situació i, per acabar, formulàvem una proposta.

En els debats, ens dedicàvem a analitzar la proposta, veure les seves dificultats, la correcció del seu plantejament, etc. A continuació teniu quatre cromos. En cadascun d'ells es representa una situació que té alguna semblança amb temes educatius.

En l'exercici es tracta que proposeu alguna mesura per tal de solucionar aquesta problemàtica.

Cromo 1. La imatge de l'escola pública

Massa sovint, quan parlem de l'escola pública, tendim a donar una imatge negativa, de conflicte, de contínua reivindicació, que no es correspon amb la realitat. Enfront d'això sabem que l'escola pública és la que compta amb més mitjans —en general—, la que ofereix una educació més igualitària, pluralista, no influida ideològicament. Qualsevol reivindicació representa un afany de superació i de millora. Aquests són aspectes que caldria fer ressaltar.

Proposta:

Cromo 2. Mestres rebent ordres

Una de les conseqüències de determinada concepció centralitzadora i uniformista de l'educació és convertir els mestres en buròcrates que transmeten coneixements, que ja vénen donats i que no són

QUADERN DE VACANCES

*Amb els **Quaderns de Vacances de Grup Promotor**, els nens donaran*

la volta al curs només en 80 dies: els 80 dies de l'estiu.

Perquè repassaran tot el que han après durant l'any. Sense

oblits, amb seguretat. I descobrint cada dia coses noves.

Guanyaran temps.

Avançant per arribar al setembre a punt: en plena forma.

Preparats per afrontar el curs següent.

Grup Promotor

La volta al curs en 80 dies

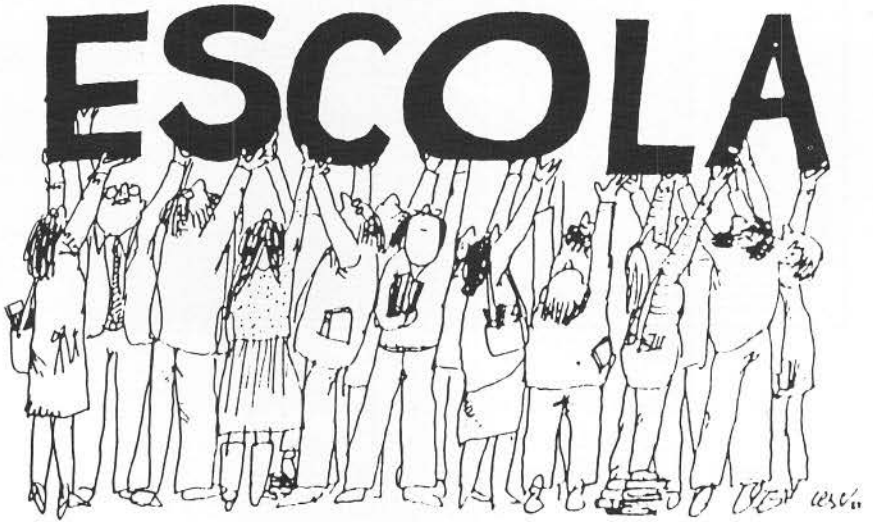

71 Exercicis de participació

posats en qüestió. Es contraposa a l'escola que nosaltres proposem, que es basa a educar persones lliures, amb capacitat de crítica.

Proposta:

Cromo 3. L'educació és cosa de tots.

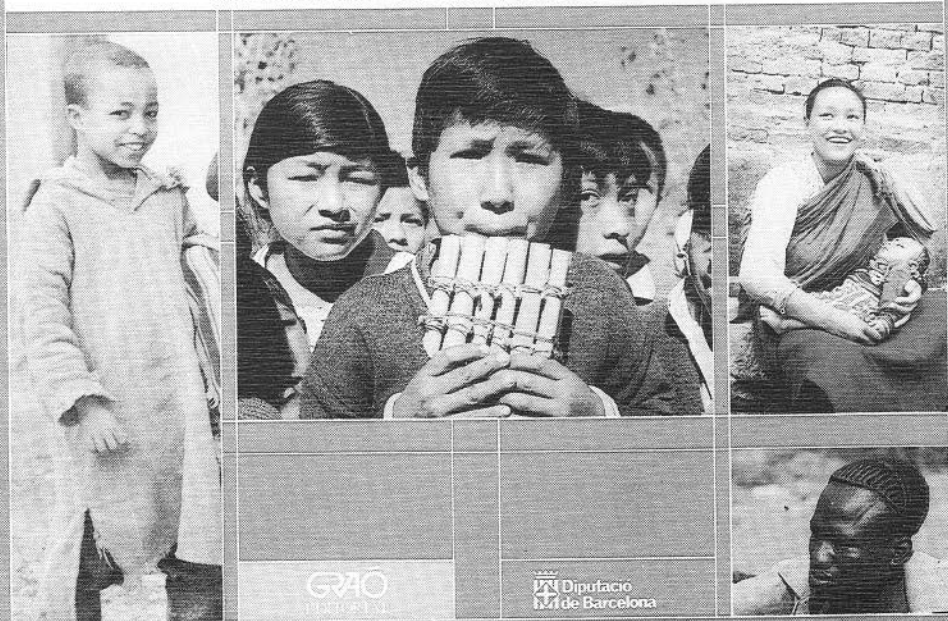

En alguns centres educatius no hi ha una coordinació entre els diversos sectors de la Comunitat Educativa, que actuen de manera independent.

Proposta:

Lamin, de l'Àfrica al Maresme
El Tercer Món
 Genoveva Biosca / Anna Bastida

ENTENDRE EL MÓN, ENTENDRE CATALUNYA
 Els llibres de coneixements pensats i fets per a Catalunya

*Sol·liciteu-ne informació
 (93) 347 26 74*

**ARA LA COL·LECCIÓ SENCERA (61 nùms.)
 EN 12 TERMINIS DE 3.271 ptes.**

**ENSENYAMENT
 SECUNDARI
 OBLIGATORI**

GRAÓ
 EDITORIAL

*cl. de l'Art, 81 - 08026 Barcelona
 Telf. (93) 235 23 11*

... Aquest segon llibre sobre cultures pre-colombines de Sud-amèrica complementa l'aparegut sobre Mesoamèrica i dóna una visió àmplia, adreçada als mestres, d'aquestes cultures de l'Equador, Colòmbia i Perú, principalment.

